

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SOCIETAS EUROPAEA (SE)
ALMANYA AÇISINDAN DEĞERLENDİRME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Burcu ARSLAN
1210030031**

**Anabilim Dalı: Özel Hukuk
Programı: Türk, Alman ve Uluslararası Ekonomi Hukuku**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hanife ÖZTÜRK

Eylül 2015

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SOCIETAS EUROPAEA (SE)
ALMANYA AÇISINDAN DEĞERLENDİRME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Burcu ARSLAN
1210030031**

**Anabilim Dalı: Özel Hukuk
Programı: Türk, Alman ve Uluslararası Ekonomi Hukuku**

**Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hanife ÖZTÜRK
Diğer Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Merih Kemal OMAĞ
Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR**

Eylül 2015

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	V
TÜRKÇE ÖZET.....	VI
YABANCI DİL ÖZET.....	VI
GİRİŞ.....	VII
1. BÖLÜM: GENEL OLARAK.....	1
A. Tarihçe.....	1
I. 1970 Taslağı.....	1
II. 1987 Taslağı.....	2
III. Davignon Raporu.....	2
B. 2157/2001 Sayılı Tüzüğün Amacı.....	3
C. Avrupa Şirketler Hukukunun Ortaya Çıkması.....	5
D. Avrupa Şirketinin Türk Mevzuatı Açısından Önemi.....	6
I. Hazırlık Dönemi.....	6
II. Geçiş Dönemi.....	7
III. Son Dönem.....	7
E. Avrupa Birliği, Almanya ve Türkiye İlişkileri.....	9
F. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı Kararları Işığında Avrupa Birliğinde Şirketlerin Yerleşme Özgürlüğü.....	10
2. BÖLÜM: AVRUPA ŞİRKETİNİN GENEL UNSURLARI.....	11
A. Sermaye.....	11
B. Şirket Tüzüğü.....	12
I. Şirket Esas Mukavelesi.....	13
II. Şirket Tüzüğüne ve Şirket Esas Mukavelesine Dair Asgari Unsurlar.....	13
C. SE-Merkezi.....	15
D. Merkez Nakli.....	18
E. Aleniyet.....	19
F. Ticaret Unvanı.....	20
G. SE'nin Vergilendirilmesi.....	21
H. Tasfiye, Likidasyon, Ödeme Acizliği ve Ödemelere Ara Verilmesi.....	24
I. Alman Hukuku Açısından Tasfiye ve Likidasyon.....	24

II. Alman Hukuku Açısından Sona Erme ve Terkin	26
III. İflasın Alman Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	26
1. Ödeme Aczi, Ödemelere Ara Verme, InsO Md. 17	26
2. Ödeme Aczi Tehlikesi İhtimali, InsO Md. 18	27
3. Aşırı Borçlanma, InsO Md. 19	27
IV. İflas Davasında Yetki	27
3. BÖLÜM: AVRUPA ŞİRKETİNİN YAPISI VE KURULUŞU	27
A. Avrupa Şirketinin Yapısına Dair Unsurlar	27
I. Düalist Yapı	28
II. Monist Yapı	30
III. Genel Kurul	31
IV. İki Sistem İçin Kabul Edilen Ortak Kurallar	32
B. Kuruluş	32
I. Avrupa Şirketinin Birleşme Yolu ile Kuruluşu	33
II. Holding Avrupa Şirketinin Kuruluşu	36
III. Avrupa Şirketinin Yavru Şirket Yolu ile Kuruluşu	39
IV. Avrupa Şirketinin Dönüşüm Yolu ile Kuruluşu	41
V. Avrupa Şirketinin Ulusal Hukuka Göre Anonim Şirkete Geri Dönüşümü	42
VI. Hazır Şirket Şeklinde Avrupa Şirketi ve Avrupa Şirketi İçin Uygunluğu	42
4. BÖLÜM: 2001/86 SAYILI ÇALIŞANLARIN YÖNETİME KATILMASI HUSUSUNDA AVRUPA ŞİRKETİNİN STATÜSÜNÜN TAMAMLANMASINA İLİŞKİN YÖNERGE	44
A. Çalışanların Yönetime Katılmasına İlişkin Genel Bilgi	44
B. Türk ve Alman Hukukunda Çalışanların Yönetime Katılması	45
I. Türk İş Hukukunda Çalışanların Yönetime Katılması	45
II. Müzakere Organının Oluşumu ve Faaliyeti	46
III. Çalışanların Katılımına İlişkin Anlaşma: Bilgilendirme ve Danışma Haklarından Vazgeçme	46
IV. Anlaşmanın Niteliği	47
C. Müzakere Usulü	47

I. Çalışanların Katılımı	48
II. Taraflar Arasında Anlaşma	48
III. Süre ve Uygulanacak Hukuk	49
IV. Standart Kural Çözümü	49
D. Çalışanların Yönetime Katılmasına İlişkin Düzenlemenin Olmamasının Sonucu	50
E. Almanya'nın Etkisi	51
SONUÇ	52
KAYNAKÇA	55

KISALTMALAR

AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AB	Avrupa Birliği
AktG	Aktiengesetz
Art.	Artikel
AT	Avrupa Topluluğu
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BC	Zeitschrift für Bilanzierung, Rechnungswesen und Controlling
Bd.	Bd.
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
FGPrax	Praxis der Freiwilligen Gerichtsbarkeit
HGB	Handelsgesetzbuch
InsO	Insolvenzordnung
Md.	Madde
MittBayNot	Mitteilungen des Bayerischen Notarvereins, der Notarkasse und der Landesnotarkammer Bayern
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NZA	Neue Zeitschrift für Arbeitsrecht
NZG	Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht
RNotZ	Rheinische Notarzeitung
s.	sayfa
Sa.	Sayı
SE	Societas Europaea
SEAG	Gesetz zur Ausführung der Verordnung (EG) Nr. 2157/2001 des Rates vom 8. Oktober 2001 über das Statut der Europäischen Gesellschaft (SE)
vd.	ve devamı
Y.	Yıl

TÜRKÇE ÖZET

**Burcu Arslan, Societas Europaea – Almanya Açısından Değerlendirme - ,
Yüksek Lisans Tezi, 2015.**

Tez çalışmasında tarihsel açıdan çok uzun bir sürece tabi olan Avrupa Şirketi – diğer tabiriyle Societas Europaea (SE) - konusu incelenmektedir. Çalışmada mümkün oldukça Almanya'nın Avrupa Şirketi'ne ilişkin önemine değinilmektedir. 2004 yılından bugüne kadar kurulması mümkün olan bu şirket türü, şirketler hukuku alanında ve Avrupa Birliği'nde de önemli bir yer edinmiştir. Avrupa Şirketi'nin kuruluşunu mümkün kılan Avrupa Şirketi'nin statüsünü belirleyen 2157/2001 sayılı Tüzük ve Çalışanların Yönetime Katılımı Hususunda Avrupa Şirketi Statüsü'nü Tamamlayan 2001/86/EC sayılı Konsey Yönergesi'dir. Avrupa Şirketi, adı üstünde, Avrupa Birliği'ne dâhil olan ülkelerde kurulabilen bir şirkettir. Almanya'nın da bu şirketin yürürlüğe girmesinde güçlü bir etkisi olmuştur. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesine ilişkin müzakereler devam ettiği için bu konunun Türkiye için de önemi göz ardı edilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Şirketi, Societas Europaea, SE, Şirketler Hukuku, 2157/2001 sayılı Tüzük, 2001/86 sayılı Yönerge, Avrupa Birliği, Almanya, Türkiye, Türkiye-AB Müzakereleri.

YABANCI DİL ÖZET

**Burcu Arslan, Societas Europaea – Bewertung aus der Sicht Deutschlands' - ,
Masterthesis, 2015.**

Inhaltlich wird in dieser Masterthesis auf das Thema der Europäischen Gesellschaft – mit anderen Worten die Societas Europaea (SE) – eingegangen, die einen langen geschichtlichen Hintergrund hat. Je nach Möglichkeit wird die Rolle Deutschlands' angesprochen. Die Societas Europaea, deren Gründung seit 2004 möglich ist, hat sowohl im Gesellschaftsrecht als auch in der Europäischen Union einen besonderen Platz eingenommen. Die Verordnung (EG) Nr. 2157/2001 des Rates vom 8. Oktober 2001 über das Statut der Europäischen Gesellschaft (SE) und die Richtlinie 2001/86/EG des Rates vom 8. Oktober 2001 zur Ergänzung des Statuts der Europäischen Gesellschaft hinsichtlich der Beteiligung der Arbeitnehmer ermöglichen die Gründung der Europäischen Gesellschaft. Wie sich aus dem Begriff ergibt, ist die Europäische Gesellschaft eine Gesellschaft, die in der Europäischen Union gegründet werden kann. Deutschlands Funktion war bei der Einführung dieser Gesellschaft von erheblicher Bedeutung. Aufgrund der laufenden Beitrittsverhandlungen der Türkei mit der EU, sollte dieses Thema für die Türkei ebenfalls nicht unberücksichtigt bleiben.

Schlüsselbegriffe: Europäische Gesellschaft, Societas Europaea, SE, Gesellschaftsrecht, Verordnung 2157/2001, Richtlinie 2001/86, Europäische Union, Deutschland, Türkei, Beitrittsverhandlungen Türkei-EU.

GİRİŞ

Çalışmanın konusu ‘Societas Europaea¹ - Almanya Açısından Değerlendirme -’dir. Ağırlıklı olarak Konseyin 2157/2001² sayılı ve 08/10/2001 tarihli Avrupa Şirketi (SE) Tüzüğü'ne ve 2001/86 sayılı Çalışanların Yönetime Katılma Yönergesi'ne değinilecektir. Bunun dışında, Avrupa Şirketi Tüzüğü'nün Türk Mevzuatı açısından önemi tartışılacaktır. Ayrıca Almanya'nın Tüzük ve Yönerge ile ilgili önemli rolü incelenecek, mümkün oldukça Almanya açısından belli konular dikkate alınacaktır. Ardından, SE'nin avantajları ve dezavantajları göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapılacaktır. Bu doğrultuda çalışma tam olarak 4 bölümden oluşacaktır. 1. Bölümde 7 başlık ve 70 maddeden oluşan 2157/2001 sayılı Tüzüğün tarihsel gelişimi, Tüzüğün amacı, Ortak Şirketler Hukukuna dair özet ve Tüzüğün Avrupa, Türkiye ve Almanya açısından önemi hakkında ayrıntılara yer verilecektir, 2. Bölümde ise Avrupa Şirketinin Genel Unsurları ele alınacak, 3. Bölümde Avrupa Şirketinin Yapısı ve Kuruluşu anlatılacak, 4. Bölümde 3 bölüm ve toplam 17 maddeden oluşan 2001/86 sayılı Çalışanların Yönetime Katılma Yönergesi'nde ön plana çıkan hususlar hakkında bilgi verilecek, sonrasında ise tez çalışması ‘Sonuç’ kısmı ile değerlendirilecektir.

---

¹ Societas Europaea’ latince kökenli bir terimdir. Bu çalışmada Türkçe karşılığı olarak ‘Avrupa Şirketi’ ve ‘SE’ kısaltması kullanılacaktır.

² SE Tüzük metni için bkz.: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R2157&qid=1407628416247&from=EN> .

1. BÖLÜM: GENEL OLARAK

A. Tarihçe

Aralık 2000'de Nice Zirvesinde şirket yapısı ve çalışanların yönetime katılımına ilişkin sorunların tartışılması sonrasında, Avrupa Şirketinin birincil yasal temelini oluşturan Konseyin 2157/2001 sayılı ve 08.10.2001 tarihli Avrupa Şirketi (SE) Tüzüğü, 2001/86 sayılı Çalışanların Yönetime Katılma Yönergesi ile birlikte kabul edilmiştir³.

I. 1970 Taslağı

Avrupa Şirketi fikri ilk olarak 1959 yılında 57. Fransa Noterler Kongresinde gündeme gelmiştir⁴. Akabinde altı kişiden oluşan bir komisyon tarafından proje hazırlıkları başlatılmış ve 1970 yılında 284 maddeden oluşan Tüzük taslak hali ile Konsey, Avrupa Parlamentosu ve Ekonomik ve Sosyal Komitenin görüşlerine sunulmuş⁵ ve taslak üzerinde yapılan tartışmalardan sonra 1975 yılında 'Konseyin Avrupa Anonim Ortaklığına Dair Tüzük' ortaya çıkmıştır⁶. Avrupa Birliği'nde üye ülkeler bu Tüzüğe pozitif yaklaşmamış ve yoğun tepki göstermelerinden dolayı 1982 yılında bu proje üzerindeki çalışmalar sona erdirilmiştir⁷.

---

³ Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku*, 18. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü (Ankara: T. İş Bankası A.Ş. Vakfı, 2013), s. 23; Necat Azarkan, "Arbeitnehmermitbestimmung in der Europäischen Aktiengesellschaft", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C. 9 No:1 (2010): s. 2; Jürgen Schwarze, Ulrich Becker, Armin Hatje, Johann Schoo, *EU-Kommentar*, 3. Auflage, (Baden Baden: Nomos, 2012), Art. 54, Rn.61; Hans-Ulrich Büchting, Benno Heussen, *Beck'sches Rechtsanwalthandbuch*, 10. Auflage, (München: Beck, 2011), § 26, Rn. 47.

⁴ Ali Cenk Keskin, *Şirketler Hukuku Alanında Avrupa Topluluğu Düzenlemeleri ve Avrupa Şirketi*, 1. Bası, (İstanbul: Beta, 2004), s. 9.

⁵ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, 4. Baskı, (Adana: Karahan Kitabevi, 2004), 239; Hartmut Wicke, "Die Europäische Aktiengesellschaft – Grundstruktur, Gründungsformen und Funktionsweise", *MittBayNot* (2006), s. 196.

⁶ Hasan Pulaşlı, "Yeni Tüzük Hükümlerine göre Avrupa Anonim Şirketi", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 21, Sa. 4 (2002), s. 9.

⁷ Goette Wulf, Mathias Habersack, Susanne Kalss, (Oechsler), *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, Band 7, 3. Auflage, (München: Beck, 2012,), A. Rn. 1; Etem Kara, *Avrupa Birliği'nde Şirketlerin Sınraşan Hareketliliği*, 1. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2014), s. 50.

II. 1987 Taslağı

1987 yılında ise, Komisyon Başkanı *Jacques Delors*'ın talimatı ile Avrupa Topluluğu kurumları, Avrupa Hukukuna tabi bir şirketin oluşturulması için yeniden göreve çağrılmıştır. Ardından, hem Avrupa Parlamentosu'ndan hem de Ekonomik ve Sosyal Komite'den olumlu görüşler alındıktan sonra, Komisyon iki bölümden oluşan yeni bir taslak hazırlamıştır. İlk bölüm 137 maddelik bir Tüzükten, ikinci bölüm ise çalışanların yönetim veya denetim organında temsil edilmelerini ele alan bir yönergeye ibaretti. İlk taslak ile karşılaştırıldığında, sunulan bu taslak ile aradaki farklar doğrudan dikkat çekmekteydi; yeni Tüzük, 284 maddeden 137 maddeye indirilmiş ve daha geniş bir esnekliğe kavuşturulmuştu⁸.

Almanya'nın birlikte karar verme modelindeki (*Mitbestimmung*) ısrarlı tutumu sonucunda, Konsey çalışmalarına 1993 yılında tekrar politik nedenlerden dolayı ara vermiştir. Avrupa ekonomisinin güçlenmesi ve uluslararası rekabetin artmasını amaçlayan Avrupalı Sanayiciler Yuvarlak Masa Toplantıları'nın bu çalışmanın devam etmesine büyük katkısı olmuştur⁹.

III. Davignon Raporu

1995 yılında *Carlo Ciampi* tarafından hazırlanan bir raporda, Avrupa Şirketinin iç pazar açısından önemi vurgulanmıştır. Bu şirket tipinin oluşturulmasına engel olunması durumunda 30 milyar Euro kadar bir kaybın olacağı belirtilmesi üzerine ilgili düzenlemelerin artık yapılması gerektiği bilinci oluşmuştur. Bu farkındalık 1997 yılında 'Davignon Raporu'¹⁰ ile daha da güçlenmiştir. Rapor; örnek vermek gerekirse, ortak iç pazarın oluşmasını, ortak para ve ekonomik politikaların gerçek hayata geçirilmesi konularını ele almış ve Avrupa Şirketinin önemini net bir şekilde anlatmıştır. Ancak üye devlet çalışanlarının şirket nezdinde görüş bildirme sistemleri açısından değişkenlik göstermesinden dolayı, sistemlerin birbiriyle uyumlu hale

---

⁸ Keskin, s. 11.

⁹ Keskin, s. 12.

¹⁰ Davignon Raporu için bkz.: *Bericht zum Abschlußbericht der Sachverständigenengruppe „Europäische Systeme der Beteiligung der Arbeitnehmer“ (Davignon Bericht) (C4-0455/97)*, Winfried Menrad, 11/1997, 01.06.2015, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A4-1997-0354+0+DOC+PDF+V0//DE> ; Keskin, s. 4; Manfred A. Dausen, (Behrens), *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, 2 Bd., 35. Ergänzungslieferung, (München: Beck, 2014), E. III. Rn.163.

getirilmesi neredeyse imkânsızdı. Çalışmalar sonucunda, İspanya haricinde bütün ülkeler tarafından, çalışanların %25lik oyun uygulanacağı temsil sistemi kabul edilmiştir. İspanya'nın ikna edilmesi ve tarafların iyi niyeti sonucunda ortak bir noktaya varılarak 20 Aralık 2000 tarihinde uzun süredir üzerinde çalışılan proje sonlandırılarak Nice zirvesinde sunulmuştur¹¹. 70 maddelik bir metinden oluşan Tüzük Taslağı üye devletler tarafından kabul edilmiştir.

Tüzük, kabulünden üç yıl sonra, 08.11.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kadar geç yürürlüğe girme nedeni ise; Avrupa Birliği ülkelerinde Avrupa Şirketinin statüsüne ilişkin uygulama hükümlerinin erken tamamlanamaması ve Çalışanların Yönetime Katılma Yönergesinin ulusal hukuka zamanında aktarılamamasıdır.

B. 2157/2001 sayılı Tüzüğün Amacı

2157/2001 sayılı Tüzüğün yürürlüğe girme amacının başlıca nedenlerinden biri, iç pazarın daha etkin hale getirilmesiydi. Toplulukta amaçlanan ekonomik ve sosyal durumun iyileştirilmesi (şirketlerin uluslararası ihtiyaçlarını da gözetenek) Avrupa Şirketi kuruluşu üzerinden gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Ulusal faaliyet gösteren şirketlerin uluslararası açılımlarını destekleyen bu Tüzük, şirketlere birleşme imkânı tanıyarak aynı zamanda ekonomik potansiyellerini genişletme olanağı sağlamaktadır. Bu hedefler, iç pazarda rekabetin bozulmamasını engelleyen bir sistemle birlikte sağlanmalıydı¹².

Tüzük yürürlüğe girmeden önce, şirketlerin yapısal değişiklikleri, şirket işbirliklerinde hukuksal, vergi ile ilgili ve psikolojik engeller ortaya çıkabiliyordu. Bu sorunlar, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşmanın 50. maddesine dayanan ve şirketler hukukunun uyarlanması amaçlayan birçok yönergenin kabulüne neden olmuştur. Buna rağmen, ulusal hukuka tabi olan şirketler yine ortak

---

¹¹ Dausés, E. III. Rn. 155.

¹² Musa Aygül, *Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Uluslararası Bir Şirket: Avrupa Anonim Şirketi (Societas Europaea=SE)*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2008), s. 178.

bir şirket türü seçememiş ve bu nedenle şirket birleşmeleri ve açılımları da engellenmiştir¹³.

SE-Tüzüğü Md. 5'e göre üye ülkeler, bu Tüzükte Avrupa Şirketine ilişkin yer alan hükümleri dikkate alarak, Avrupa Şirketinin kuruluşunda veya merkezinin değiştirilmesinde ayrımcılık yapmaksızın uygulamakla yükümlüdürler.

Avrupa Şirketinin hukuki yapısı 2157/2001 sayılı Tüzük ve yukarıda da belirtildiği üzere çalışanların katılımına ilişkin 2001/86 sayılı Yönerge ile ibarettir¹⁴. 2001/86 sayılı Yönerge, Avrupa Şirketinde çalışanlara katılım hakkının tanınıp tanınmayacağı hususunu içerir ve söz konusu şirket tipinin yasal sürecindeki yaşanan en büyük engellerden birini teşkil eder¹⁵. Bu konu tezin devamında ayrıntılı bir şekilde tekrar incelenecektir.

Societas Europaea'nın tarihçesine baktığımızda, şirket kuruluşuna ilişkin avantaj ve dezavantajların ayrıntılı bir şekilde tartışıldığı ve bu faktörlerin birbirlerini dengelediği görülmektedir. Avrupa Şirketi birçok avantaj sağlamaktadır. Bunun en başında yer alan, sınırı aşan birleşmelere izin verildiği için, yönetim merkezinin başka bir ülkeye taşınmasının daha kolay hale getirilmesidir. Sağlanan kolaylıklardan diğeri ise, şirket merkezini değiştirmeden, birden fazla AB ülkesinde faaliyet göstermek isteyen şirketlere maliyet avantajlarının sunulmasıdır¹⁶.

Özetle sıralamak gerekirse; sınır ötesi birleşmelerde vergiden muafiyet, hukuki yapının basitleşmesi, AB ve Avrupa Ekonomik Alanı ülkelerini içine alan

---

¹³ SE-Tüzüğü, 3. Gerekçe Maddesi: Die Verwirklichung der Umstrukturierungs- und Kooperationsmaßnahmen, an denen Unternehmen verschiedener Mitgliedstaaten beteiligt sind, stößt auf rechtliche, steuerliche und psychologische Schwierigkeiten. Einige davon konnten mit der Angleichung des Gesellschaftsrechts der Mitgliedstaaten durch aufgrund von Artikel 44 des Vertrags erlassene Richtlinien ausgeräumt werden. Dies erspart Unternehmen, die verschiedenen Rechtsordnungen unterliegen, jedoch nicht die Wahl einer Gesellschaftsform, für die ein bestimmtes nationales Recht gilt.

¹⁴ Thoma Leuring, "Die Europäische Aktiengesellschaft", *NJW* 2002, s. 1449.

¹⁵ Azarkan, s. 3.

¹⁶ Welf Müller, Thomas Rödder, (Giedinghagen), *Beck'sches Handbuch der AG*, 2. Auflage, (München: Beck, 2009), 2. Teil, § 19, Rn. 8 f.

geniştirilmiş uygulama alanı, Avrupa imajının güçlendirilmesi gibi hususlar söz konusudur¹⁷.

SE, uluslararası ticaret yapacak şekilde teşkilatlandırılmış ve uluslararası faaliyet gösterebilecek şirketler için uygun bir organizasyon türüdür. Özellikle uluslararası alanda hizmet verme amacıyla kurulan holding ve orta ölçekli işletmeler için, Avrupa Şirketi caziptir. Avrupa Şirketi müessesinden önce de, şirketlere Avrupa genelinde şube açma olanağı sunulmuştu; ancak şirketlerin bu konuda çok cesaretli davranmadıkları görülmekteydi. Bu cesaretsizlik, şirketin hukuki yapısının diğer ülkelerde yeterince tanınmamasından kaynaklanıyordu. Bu sorun, Avrupa'nın batıya açılması ve bundan dolayı Avrupa Birliği'nde konuşulan dillerin çoğalması ile birlikte çok da küçümsenmeyecek hale gelmişti¹⁸. Avrupa Şirketinin yürürlüğe girmesi ile birlikte bu problemin çözülmesi hedeflenmiştir.

C. Avrupa Şirketler Hukukunun Ortaya Çıkması

Avrupa Şirketler Hukuku, AET/AT'ın uyumlaştırma yönergeleri ile ortak hukuk yaratan tüzükler ile ortaya çıkmıştır. Bu tüzük ve yönetmeliklerin içerdiği konular ve birlikte getirmiş olduğu kurumlar şirketler hukukunun güncel sorunlarından kaynaklanmakta ve yenilenmesi gereken hususları yansıtmaktadır. Örnek vermek gerekirse, 77/91 sayılı 13/12/1976 tarihli 'Sermaye Yönergesi' olarak adlandırılan ikinci yönerge şirketin kuruluş ve sermayenin korunması ilkesini sağlamlaştırmıştır¹⁹. Ulusal hukuku geliştiren bir başka örnek ise, bu tezde de ayrıntılarına gireceğimiz 2001/86 sayılı ve 08/10/2001 tarihli İşçilerin Yönetime Katılmasına İlişkin Yönerge'dir²⁰. Her ne kadar Avrupa Birliği kurulurken üye devletlerin hukukundan ayrı bir spesifik hukukun oluşturulması düşünülmemişse de, fonksiyonel bir ortak pazarın oluşturulması için gerekli ölçüde üye devlet hukuklarının uyumlaştırılması hedeflenmiştir. Avrupa Birliğini kuranlar, ortak pazarın hayata geçirilmesi için şirketler hukukunun Topluluk düzeyinde incelenmesi

---

¹⁷ Dilek Özkök-Çubukçu, Korkut Özkorkut, "Şirketler Hukuku ve Vergi Hukuku Yönünden Sınırötesi Şirket Hareketliliği ve Avrupa Şirketi", *BATIDER*, Y. 2006, C. XXIII, Sa. 4, s. 118.

¹⁸ Gerhard Manz, Barbara Meyer, Albert Schröder, (Mayer), *Europäische Aktiengesellschaft SE*, 2. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2010), A.VIII. Rn.78.

¹⁹ Sonrasında 2012/30 sayılı Yönerge 77/91 sayılı Yönerge'nin yerine geçmiştir.

²⁰ Şeyma Gezmiş, Mustafa Başaran, *6335 Sayılı Kanunla Değişik Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler Rehberi*, (Ankara: Bilge Yayınevi, 2012), s. 49.

gerektiğine ve Avrupa Şirketler Hukukunun oluşumuna inanmışlardır. Bu doğrultuda Avrupa Birliği organları, şirketler hukuku kapsamında üye devletlerin şirketlere dair mevzuatı uyumlaştırmak için yıllardır faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda, Topluluk Hukukunun en çok uyumlaştırdığı alanlardan birisi şirketler hukukudur. Ortak pazarın kurulmasına yönelik çıkarılan tüzük ve yönergeler üye ülkelerin şirketler hukukunun bazı alanlarını kapsamamıştır. Ancak yeni bir oluşumla, yani Avrupa Şirketi ile bağımsız ve uluslararası bir ortaklık tipi yaratılmak istenmiştir²¹.

D. Avrupa Şirketinin Türk Mevzuatı Açısından Önemi

Türkiye, Avrupa Birliği'ne dâhil olmak istediğini ilk olarak 31.07.1959 tarihinde, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na başvurarak ortaya koymuştur²². Ardından, 12.09.1963'te Türkiye ile AET arasında 'Ankara Anlaşması' olarak bilinen bir Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır. Ankara Anlaşması'nın amacı, bu Anlaşmanın 2. maddesinin 1. fıkrasında, *"Türkiye ekonomisinin hızlandırılmış kalkınmasını ve Türk halkının istihdam seviyesinin ve yaşama şartlarının yükseltilmesini sağlama gereğini tümü ile göz önünde bulundurarak, taraflar arasındaki ticari, ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli olarak güçlendirmeyi teşvik etmektir"* olarak ifade edilmiştir.

Anlaşma, Türkiye ile Topluluk arasında 1) hazırlık, 2) geçiş ve 3) son dönem başlıkları altında üç kademedede tamamlanacak bir ortaklık ilişkisi kurmaktadır.²³

I. Hazırlık Dönemi

Hazırlık döneminde Türkiye ile AET ilişkilerinin geliştirilmesi hususunda, Türkiye herhangi bir yükümlülük üstlenmemekte olup, geçiş dönemi ve son dönem boyunca üstleneceği yükümlülükleri yerine getirebilmesi için Topluluğun yardımı ile ekonomisini güçlendirmesi öngörülmüştür. Ankara Anlaşması'nın 3. maddesi incelendiğinde, bu dönemin en az 5 yıl sürmesi kararlaştırıldığı ve uzatılmasının mümkün olduğu görülmektedir. Hazırlık döneminin uzatılmış süresi içinde,

---

²¹ Aygül, s. 179 vd.

²² Özkök-Çubukçu/Özkorkut, s.114.

²³ Enver Bozkurt, Mehmet Özcan, Arif Köktaş, *Avrupa Birliği Hukuku*, 5. Baskı, (Ankara: Asil Yayın, 2011), s. 375.

Türkiye'nin isteği üzerine bir sonraki dönemin (geçiş dönemi) koşullarını, süre ve sıralarını belirlemek üzere Topluluk ile yeniden müzakerelere başlanmıştır, 23.11.1970'da Katma Protokol imzalanmış ve üye ülke parlamentoları tarafından onaylanması gereken Katma Protokol'ün ticari hükümleri, onay işlemlerinin zaman alabileceği düşüncesiyle ayrıca yapılan Geçici Anlaşma ile 01.09.1971 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Anlaşmayla hazırlık dönemi sona ermiş ve geçiş dönemi tam anlamıyla başlamıştır.

II. Geçiş Dönemi

Geçiş döneminin en fazla 12 yıllık bir süreyi kapsamaması öngörülmüştür. Ankara Anlaşması'nın 4. maddesi uyarınca geçiş döneminde akit taraflar, karşılıklı ve dengeli yükümlülükler esası üzerinden Türkiye ile Topluluk arasında bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde yerleşmesini, ortaklığın iyi işlemesini sağlamak için Türkiye'nin ekonomik politikalarının Topluluğunkilere yaklaştırılmasını, bunun için de gerekli ortak eylemlerin geliştirilmesini sağlamalıdır.

III. Son Dönem

Ankara Anlaşması'nın Katma Protokol ile düzenlenen Geçiş Dönemi'nin tamamlanmasını izleyen dönemde ise, 'Son Dönem' başlamaktadır. Bu dönem, Anlaşmanın 5. maddesinde görüldüğü üzere, Türkiye ile AET arasındaki Gümrük Birliği sürecini kapsar. Bu dönemde, tarafların ekonomi politikaları arasındaki eşgüdümün güçlendirilmesi sağlanacaktır. Ankara Anlaşması, son dönem için bir süre belirlememiştir. Son dönem 01.01.1996'da başlamıştır ve müzakereler bugüne dek sürmektedir²⁴.

Aralık 1999'da Helsinki'de Avrupa Konseyi'nde Türkiye aday ülke olarak kabul edilmiş ve Türkiye ile AB ilişkilerinde yeni bir dönem başlamıştır. AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin gerekli Ulusal Program Türkiye tarafından AB Komisyonu'na sunulmuş ve değerlendirmeye alınmıştır. 16/17.12.2005 tarihinde Avrupa Konseyi Brüksel'de yapmış olduğu bir zirve toplantısında Türkiye'nin siyasi

---

²⁴ Bkz.: http://www.ab.gov.tr/files/KAPB/web_tr_yatay_tablo_05_11_2013.pdf.

kriterlere dair ilerleme kaydettiğini ve bu sebeple AB üyeliğine ilişkin görüşmelere 03.10.2005 tarihinde başlanabileceğini ifade etmiştir²⁵.

Türkiye için müzakereye açılan 13 fasıl mevcuttur. Sermayenin Serbest Dolaşımı (4. Fasıl), Şirketler Hukuku (6. Fasıl), Fikri Mülkiyet Hukuku (7. Fasıl), Bilgi Toplumu ve Medya (10. Fasıl), Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı (12. Fasıl), Vergilendirme (16. Fasıl), İstatistik (18. Fasıl), İşletme ve Sanayi Politikası (20. Fasıl), Trans-Avrupa Ağları (21. Fasıl), Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu (22. Fasıl), Çevre (27. Fasıl) Tüketicinin ve Sağlığın Korunması (28. Fasıl) ve Mali Kontrol (32. Fasıl) olarak sıralanabilir²⁶.

Görüldüğü üzere, Şirketler Hukuku Faslı 6. Fasıl olarak müzakereye açılmıştır. Ancak 2157/2001 sayılı Topluluk Tüzüğü'nün Türkiye'de yürürlüğe konulup konulmayacağı konusunu değerlendirdiğimizde, SE-Tüzüğü'nün 2. maddesini dikkate almalıyız. Bu maddeye göre, bir Avrupa Şirketi sadece bir AB üye devletinin hukukuna tabi şirketler tarafından kurulabilir²⁷. Bu sebeple, SE-Tüzüğü'nün Türkiye'de uygulamaya konulması şimdilik mümkün gözükmemektedir. Türkiye'nin AB'ye üye olduğu takdirde, Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesi için herhangi bir çalışmanın yapılmasına da gerek yoktur, çünkü Tüzükler AB Hukukuna göre doğrudan uygulanabilir²⁸.

Sonuç itibarıyla, Türkiye henüz Avrupa Birliği'ne dâhil olan ülkeler arasında yerini almamıştır; ancak Avrupa Şirketi Tüzüğü Türkiye'nin AB üyeliğine kabulünden sonra doğrudan uygulanabilecektir. Daha açık bir anlatımla, Avrupa Şirketi henüz Türkiye için güncel bir konu değildir.

---

²⁵ Alaattin Fırat, Fatih Gökbayrak, *Yeni Türk Ticaret Kanunu (6102 Sayılı Kanun) – Ticaret Hukuku ve Ticaret Şirketlerine Getirilen Yenilikler*, (İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları, 2012), s. 22.

²⁶ Bkz. Katılım Müzakerelerinde Mevcut Durum, 25.05.2015, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?l=1&p=65> .

²⁷ SE-Tüzüğü Md. 2/1: Aktiengesellschaften im Sinne des Anhangs I, die nach dem Recht eines Mitgliedstaats gegründet worden sind [...].

²⁸ Matthias Herdegen, *Europarecht*, 13. Auflage, (München: C.H. Beck, 2011), § 8, Rn. 35.

E. Avrupa Birliği, Almanya ve Türkiye İlişkileri

Federal Almanya Cumhuriyeti Avrupa Birliği kurucu ülkelerindendir ve aynı zamanda nüfusu itibariyle de Avrupa Parlamentosunda en çok koltuğa sahip olan ülkedir²⁹. Bu bağlamda, AB'deki en etkili üye devlet olduğundan bahsedilebilir. Türkiye açısından baktığımızda, yakın tarihte görüldüğü üzere, AB'nin Türkiye'nin üyeliği konusunda gösterdiği kararsızlığın baş aktörlerinden birinin Almanya olduğuna görülmektedir³⁰. Almanya'nın bu gücü, ticari alanda da fark edildiği için birçok ülke açısından cazip iş ortağı olarak ön plana çıkmaktadır. Avrupa Şirketinin en yaygın olduğuna ülkenin Almanya olması da bunun açık bir göstergesidir³¹.

Yukarıda da belirtildiği üzere Türkiye çok uzun zamandır Avrupa Birliğine girmeyi amaçlıyor ve bu yolda en etkin üye devlet Almanya'dır ve bilindiği üzere Almanya, Türkiye'nin en büyük ticaret ortağıdır. Alman Sanayi ve Ticaret Odaları da 1984'ten beri Türkiye'de varlığını sürdürmektedir³².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Alman hukukundan esinlenerek hazırlandığı görülmektedir. Türk Ticaret Kanununun hazırlanması 10 yılı aşkın bir süreyi kapsamıştır ve 13 Ocak 2011 tarihinde, 6102 kanun numarasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda kabul edilerek 14 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir³³. Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları çerçevesinde öncelikle Ticaret Hukukunun bir parçası olan Şirketler Hukuku ele alınmış sonrasında diğer kısımlara geçilmiştir. Almanya'nın yanı sıra Fransa, İngiltere, İtalya, İsviçre ticaret kanunlarından da esinlenilmiştir³⁴.

---

²⁹ Almanya'nın 2014 seçimlerinden sonraki koltuk sayısı 96'dır, bkz.: <http://www.europarl.europa.eu/news/de/news-room/content/20130308IPR06302/html/Sitzverteilung-nach-2014-Deutschland-verliert-3-Abgeordnete-im-Europaparlament>.

³⁰ Turgay Berksoy, Kadir Işık, *Avrupa Birliği Üzerine Yazılar, Avrupa Birliği ve Türkiye-Almanya İlişkileri*, Sermaye Piyasası Yayını No: 177, 2006, s.132; İsmail Ermağan, "Avrupa Birliği bağlamında Türkiye-Almanya İlişkileri", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y. 2012, C. 9; Sa. 20, s. 74.

³¹ http://www.boeckler.de/pdf/pb_mitbestimmung_se_2015_07.pdf.

³² <http://www.dtr-ihk.de/tr/odamiz-hakkinda/ahk-tuerkiyenin-tarihcesi/>.

³³ Fırat/Gökbayrak, s. 25.

³⁴ Fırat/Gökbayrak, s. 28.

F. Avrupa Topluluğu Adalet Divanının Kararları Işığında Avrupa Birliğinde Şirketlerin Yerleşme Özgürlüğü

Avrupa Birliğinde şirketlerin yerleşme hakkını kullanması için belirli şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu konu daha yakından incelendiğinde, şirketlerin gerçek kişilerle aynı muameleye tabi tutulabilmesi ve yerleşme özgürlüğünden faydalanabilmesi için Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşmanın 54. maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği şekilde şirketin idare merkezi veya başlıca iş yeri Birlik içinde olmalıdır. Buna ilaveten şirket, kâr amacı gütmeyenler hariç, kooperatifler de dâhil olmak üzere, medeni hukuk veya ticaret hukukuna göre kurulmuş şirketler ile kamu hukuku veya özel hukuk hükümlerine tabi diğer tüzel kişilerden olması gerekmektedir.

Avrupa Birliği'nde şirketlerin yerleşme özgürlüğünden faydalanmasının iki farklı yolu mevcuttur. Şirketlerin tüzel kişiliğini kaybetmeden, idare merkezini, gerçek idare merkezini ve de sicil yerini, kurulduğu üye ülkeden bir başka üye ülkeye taşımak istemeleri durumunda başvuracakları yol birincil yerleşme hakkıdır³⁵. Şirketlerin idare merkezini, gerçek idare merkezini veya sicil yerini taşımadan kurulduğu üye ülke dışında şube, acente veya bağlı kuruluş yolu ile faaliyet göstermek istemeleri halinde ikincil yerleşim yeri söz konusu olacaktır³⁶.

Şirketlerin birincil yerleşme hakkını kullanmalarına dair en anlaşılır örneklerden biri Avrupa Adalet Divanı'nın *Überseering*³⁷ kararıdır. Özetle *Überseering* kararında, ATAD, Hollanda Krallığı'nda hukuka uygun bir şekilde kurulan ancak idare merkezini Almanya'ya nakleden *Überseering* Şirketinin, Alman mahkemelerince hukuki ehliyeti tanınmadığı ve Almanya'da yeniden kurulma zorunluluğu getirildiği için yerleşme özgürlüğüne dair kuralların ihlali anlamına geldiği anlaşılmıştır³⁸. Bu kararın sonuçları, ATAD'ın eleştirilen *Daily Mail* kararından sonra birinci yerleşme formunun ATAD tarafınca tanınmasına ve bu konuyla ilgili belirsizliklerin

---

³⁵ Kara, s. 45.

³⁶ Kara, s. 46.

³⁷ Bkz.: ATAD, 05.11.2002 – C-208/00

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47835&pageIndex=0&doclang=DE&mode=req&dir=&occ=first&part=1> .

³⁸ Herdegen, § 16, Rn. 26; Kara, s. 45 vd.

giderilmesine katkısı olmuştur. Şöyle ki, Avrupa Birliği düzeyindeki şirketler tarafından birincil yerleşme haklarının kullanılması oldukça kolaylaşmıştır³⁹.

İkincil yerleşme özgürlüğüne ilişkin ATAD, vermiş olduğu kararlarla Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşmanın 54. maddesinde ikincil kuruluşların tanımlanmamış ve genel bir kavram olarak kullanılmış olması sebebiyle, şube, acente ve bağlı kuruluşlar kavramlarını belirlemeye çalışmıştır⁴⁰.

Bu kararlara ve sorunların bilinmesine rağmen şirketlerin sınır aşan hareketliliğini kolaylaştıracak düzenlemeler yürürlüğe girmemiş, ancak ATAD kararlarının SE-Tüzüğü'nün çıkarılmasında büyük bir etkisi olmuştur⁴¹.

2. BÖLÜM: AVRUPA ŞİRKETİNİN GENEL UNSURLARI

SE-Tüzüğü'nün 1. Bölümü (Md. 1-16) Genel Hükümler başlığı altında işlenmektedir.

A. Sermaye

SE'nin sermayesi Euro olarak belirlenir; asgari sermaye yükümlülüğü 120.000 Euro'dur⁴². Bazı üye devletlerin iç hukuku uyarınca, şirket konusuna göre daha yüksek bir sermayenin öngörüldüğü haller, SE için de geçerlidir⁴³. SE Tüzüğü Md. 4/1'e göre sermayesi Euro olarak belirlenmelidir. Genel anlamda ifade edilmesi gerekirse, sermayenin Euro dışında bir para biriminde yer alması yasaktır⁴⁴. Sadece Ekonomik ve Parasal Birliği'nin üçüncü aşaması dışında kalan üye devletler için farklı düzenlemeler mevcuttur. Bahse konu ülkeler Euro dışında bir para birimi

---

³⁹ Kara, s. 46.

⁴⁰ Bkz. ATAD, 04.12.1986 – C-205/84 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/HTML/?uri=CELEX:61984CJ0205&from=EN#SM> .

⁴¹ Kara, s. 41 vd.

⁴² Christian Rumpf, "Almanya'da Yabancı Şirketlerin Kurulması", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 81, S. 4, Y. 2007, s. 1445- 1464 (1449); Dausen, E. III. Rn. 160.

⁴³ Pulaşlı, *BATİDER*, s. 14

⁴⁴ Manz/ Meyer/Schröder, (Mayer), B, Art. 4, Rn. 7.

kullandıkları takdirde, Tüzüğün 67. maddesi uyarınca, bu ülkelerin kendi topraklarında bulunan Avrupa Şirketleri, ulusal şirketlere ilişkin de bu gibi uygulamalar var ise, sermayelerini o ülkelerin para birimiyle belirleyebilirler.

Asgari sermaye aslında alacaklılar için asgari düzeyi gösteren bir teminat olduğunun göstergesidir. Asgari sermaye miktarının tespit edilmesinde, Şirketin anlamlı bir büyüklükte olması ve küçük ve orta ölçekli şirketlerin de zarar görmemesi hususları göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Küçük ve orta ölçekli şirketlere de Avrupa Şirketi yolunu açmak amacıyla sermaye miktarı yasama sürecinde aşağıya çekilmiştir⁴⁵.

Asgari sermaye yükümlülüğü katiben 120.000 Euro'nun altına düşemez. Bu sermaye miktarı, Ekonomik ve Parasal Birliği'nin üçüncü aşaması kapsamında yer almayan ülkeler için de geçerliliğini korumaktadır; şöyle ki, üçüncü aşama kapsamında yer almayan bir üye ülke de asgari sermayesi 120.000 Euro karşılığında ulusal para birimi ile bir SE kurabilir⁴⁶. Ancak döviz kuru dalgalanmalarından dolayı Şirket kuruluşundan sonra sermayenin asgari miktarın altına düşme ihtimali de bulunmaktadır. Bu durumda, SE'nin artık öngörülen sermayeye sahip olmamasına rağmen Tüzüğe aykırılığı söz konusu edilemez. Bahse konu olan sermayenin azalması bilanço açığı olarak değerlendirilir. Alman hukukuna göre, Şirketin tüzüğünde asgari sermaye 120.000 Euro olarak belirlenmemişse, Alman ticaret sicil mahkemesi Şirketin tescilini reddedebilir. Eğer sermaye miktarına ilişkin tutar tamamıyla eksikse ve buna rağmen tescili gerçekleşmiş ise, butlan davası açılarak tescil kaydı silinir⁴⁷.

B. Şirket Tüzüğü

Tüzük⁴⁸; şirketin temel unsurlarını, teşkilata ilişkin esasları ve paydaşlar arası ilişkileri ele alan ve şirkete uygulanması gereken hükümleri sırasıyla gösteren maddelerin tümü olarak tanımlanabilir. SE-Tüzüğünde, tüzüğün asgari içeriğine ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple SE-Tüzüğü Md. 15/1 üzerinden

⁴⁵ Dirk Jannott, Jürgen Frodermann, (Taschner), *Handbuch der Europäischen Aktiengesellschaft*, 1. Auflage, (Heidelberg: C.F. Müller, 2005), s. 18.

⁴⁶ Bkz. Aygül, s. 187, dipnot 42 (Da Costa-Bilreiro).

⁴⁷ Manz/Meyer/Schröder (Schröder), B, Art. 4, Rn. 17.

⁴⁸ Burada 'tüzük' Şirket tüzüğüdür. SE-Tüzüğü ile karıştırılmamalıdır.

Sermayenin Korunmasına ilişkin Yönergenin 2 ve 3. maddeleri⁴⁹ ile bağlantılı olarak ulusal mevzuat ile uyumlu hale getirilen maddeleri uygulanır⁵⁰.

I. Şirket Esas Mukavelesi

Şirket esas mukavelesi, müessislerin Şirketin kuruluşuna dair irade açıklamalarını içerir⁵¹. Bu, birleşme yoluyla kuruluşta birleşme planı (Md. 20), Holding-SE'de kuruluş planı (Md. 32) ve dönüşüm yoluyla kurulan Avrupa Şirketinde dönüşüm planıdır (Md. 37/4). Gelecekteki ortaklar sadece dolaylı olarak mukaveleye katılmış olurlar. Birleşme, kuruluş veya dönüşüm planları katılan şirketlerin yönetim veya idari organları tarafından hazırlanır. Birleşme veya dönüşüm yolu ile kurulan Avrupa Şirketlerinde, genel kurul toplantısında şirket esas mukavelesi yeni gelen hissedarların onayına sunulur. Yavru şirketin kuruluşuna ilişkin mukavele hakkında SE-Tüzüğünde ise bir düzenleme mevcut değildir. Bu durumda, şirket esas mukavelesi, ulusal yavru anonim şirketlerde aranan belgedir⁵².

II. Şirket Tüzüğüne ve Şirket Esas Mukavelesine Dair Asgari Unsurlar

Tüzük ve şirket esas mukavelesi için asgari unsurlar öngörülmektedir. Bunlarda; Şirketin (burada SE) türü, Şirketin hangi isim altında yürütüldüğü, Şirketin konusu, sermaye miktarı, şirketin temsili, denetimi ve gözetimi ile görevlendirilecek olan organ üyelerine ilişkin atama usulleri, bunlar arasında yetki dağılımı ve üye sayıları hakkında hükümler yer almalıdır. Üye devletler, Şirketin hangi isim altında faaliyet gösterdiği alana, ortaklar tarafından getirilecek olan sermayeye, Şirket sermayesinin veya Şirketin faaliyet konusuna ilişkin hükümlerin eksik olması durumunda, Şirketin iptaline yol açabilecek işlemler yapabilir⁵³.

SE-Tüzüğünde, Şirket tüzüğünün zorunlu içeriğine ilişkin herhangi bir ana madde bulunmamaktadır; ancak bazı konular dağınık bir şekilde düzenlenmiştir; örn. Şirket

---

⁴⁹ Yukarıda da belirtildiği üzere bu Yönergenin yerine 2012/30 Yönergesi geçmiştir. Karşılaştırma tablosu için s. 21'e bkz.: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0030&from=DE> .

⁵⁰ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 3.

⁵¹ Manz/Meyer/ Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 4.

⁵² Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 4.

⁵³ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 7.

yapısı seçimi, yönetim, denetim ve idari organ üyelerinin sayısı, ilk denetim veya yönetim organı üyelerinin atanması, tekrar seçilme yasağı veya kısıtlama, idari organ toplantılarının sıklığı, organ üyelerinin görev süresi, organ üyeliğinin şartları, denetim organının veya idari organın açık onayına bağlı işler, organların karar vermesi ve karar yetkisi, genel kurulun yetkisi, genel kurulun toplanması ve gündemin hissedarlar tarafından hazırlanması için gerekli yüzdelik oran, gündemin genişletilmesine ilişkin usul ve süreler, gündemin genişletilmesine ilişkin gerekli olan başvuru için yüzdelik oran⁵⁴. Bunun dışında Şirket tüzüğü hiçbir zaman çalışanların katılmasına dair düzenleme ile çatışamaz. Şirket tüzüğü ile 2001/86 Yönergesi kapsamında çalışanların katılımına ilişkin alınan kararın bağdaşmaması halinde, Şirket tüzüğünde değişikliğe gidilmesi gerekecektir. Bu durumda Genel Kurul tarafından alınan karar olmaksızın SE'nin yönetim veya idare organı değişikliği yapabilir, SE-Tüzüğü Md. 12/4.

SE-Tüzüğü'nün asgari içeriğine ilişkin düzenlemeler sadece SE merkezinin bulunduğu ülke hukukundan alınabilir. Tüzüğün içeriğine dair en önemli hususlardan biri şirket yapısıdır. Esas itibarıyla, tüzük, SE'nin monist veya düalist yapısına dair hususları içerir. İstisnai durumlarda, bu bilgi eksikse, ulusal hukukta anonim şirketler için geçerli olan genel kurallar uygulanır. Bu durumda, şirket yapısına tüzükte yer verilmemiş ise, örn. Almanya için düalist yapı kabul edilir⁵⁵; Anglosakson ülkelerde ise monist yapı benimsenir⁵⁶. Fransa veya İtalya'da ise şirket yapısının belirlenmesi daha bir karmaşık hal almakta. Bunun nedeni ise, şirketlere monist ve düalist yapıyı seçme hakkının sunulmasıdır⁵⁷.

Tüzüğün ilan edilmesi zorunludur⁵⁸. Aleniyet ilkesi, tüzüğün yazılı olması gerektiği sonucunu doğurur. Noter onayı şart değildir; sadece, Şirket kuruluşu mahkeme veya kamu kurumları tarafından denetime tabi değilse, noter onayı aranmaktadır. Dolayısıyla, birleşme yolu ile Avrupa Şirketi kuruluşunda (SE-Tüzüğü Md. 26) veya Holding-SE kuruluşunda (SE-Tüzüğü Md. 33/5) noter onayı şart değildir, fakat ulusal hukuk daha katı kurallar koyabilir.

---

⁵⁴ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 11.

⁵⁵ Kara, s. 59: Düalist yapının temeli Alman şirketler hukukuna dayanmaktadır.

⁵⁶ Kara, s. 58.

⁵⁷ Marcus Lutter, Walter Bayer, Jessica Schmidt, *Europäisches Unternehmens- und Kapitalmarktrecht*, 5. Auflage, (Berlin/Boston: de Gruyter, 2012), s. 391, dipnot 263.

⁵⁸ SE-Tüzüğü Md. 13.

Avrupa Şirketi Almanya'da kuruluyorsa, tüzük içeriği, Alman Pay Senetleri Kanunu (AktG) Md. 23, 24, 26 ve 27. doğrultusunda belirlenir. AktG Md. 23/2⁵⁹'ye göre, kurucular, hisse türleri ve ana sermaye miktarı tüzükte açık olarak gösterilmelidir.

Tüzük, Alman Hukukunda "maddi tüzük" olarak da adlandırılır. Esas Mukavele Sözleşmesinde yer alan bazı unsurlar, tüzükte de geçmek zorundadır. Bunlar, örn. Şirketin hangi isim altında yürütüldüğünü, Şirket merkezini, Şirketin konusunu, sermaye miktarının itibari değerini veya parça hisseye bölünmesini, hisse türlerini, Şirketin hangi şekilde ilan edildiğine ilişkin düzenlemeleri, hissedar veya üçüncü kişilere sağlanan menfaatleri ve nakdi olmayan eşyalar hakkında bilgileri kapsar⁶⁰.

AktG Md. 23/1⁶¹ ile SE-Tüzüğü Md. 15/1 ile bağlantılı olarak, Alman Hukukuna göre, tüzüğün tasdiki gereklidir. Almanya'da tasdik, alman noteri, duruşma esnasında uzlaşmalarda alman mahkemeleri, tahkim mahkemeleri ve alman dış temsilciliklerinde görevli konsoloslar tarafından yapılır. Alman Şirketler Hukukunda, yabancı noterin yapmış olduğu tasdikin geçerliliği tartışılmaktadır⁶².

Tescili Almanya'da yapılacak Avrupa Şirketinin tüzüğü yabancı dilde de olabilir. Bu durumda, Belgelendirme Kanunu Md. 5/2 doğrultusunda, noterin de bahse konu dile hâkim olması gerekir. Bu durumda, ticari sicil başvurusuna tüzüğün onaylanmış çevirisinin eklenmesi zorunludur⁶³.

C. SE-Merkezi

SE-merkezinin Topluluk içerisinde ve aynı zamanda yönetim merkezinin olduğu üye ülkede bulunması zorunludur⁶⁴. Bunun dışında, her üye ülke, topraklarında faaliyet

---

⁵⁹ AktG Md. 23/2: In der Urkunde sind anzugeben

1. die Gründer;

2. bei Nennbetragsaktien der Nennbetrag, bei Stückaktien die Zahl, der Ausgabebetrag und, wenn mehrere Gattungen bestehen, die Gattung der Aktien, die jeder Gründer übernimmt;

3. der eingezahlte Betrag des Grundkapitals.

⁶⁰ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 24.

⁶¹ AktG Md. 23: (1) Die Satzung muß durch notarielle Beurkundung festgestellt werden.

Bevollmächtigte bedürfen einer notariell beglaubigten Vollmacht.

⁶² Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 27.

⁶³ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 33.

⁶⁴ Bernhard Nagel, "Die Europäische Aktiengesellschaft (SE) in Deutschland – Der Regierungsentwurf zum SE-Einführungsgesetz-", *NZG* 2004, 835.

gösteren Avrupa Şirketi merkezlerinin ve yönetim merkezlerinin aynı yerde olması gerektiğine dair hükmedebilir. Merkez; tüzükte merkez olarak belirlenmiş olan yerdir. Merkezin yeri, özellikle Avrupa Şirketine ilişkin hangi ülke hukukunun uygulanacağı konusunda önemlidir. SE-Tüzüğü Md. 7/1 doğrultusunda SE'nin sadece bir yerde merkezi bulunabilir. SE-Tüzüğü'nün 1970 ve 1975 taslaklarında⁶⁵, SE'nin birden fazla merkezinin bulunmasına izin veriliyordu; ancak bu konu, hukuki güvensizliğe yol açacağı için olumsuz eleştirilere uğramış ve metinden kaldırılmıştır.

Tüzüğe göre, merkez Topluluk içerisinde bulunmalıdır, aksi takdirde, sicil tescili yapılamaz. Böyle bir işlemin yapılması halinde ise, doktrindeki görüşe göre, Şirketin iptali ve tüzel kişiliği haiz olamaması sonucu doğar. Bu sorunun çözümü, SE-Tüzüğü Md. 9/1c ile bağlantılı olarak Md. 64/1 uyarınca ulusal hukuka bırakılmıştır. Merkezin yer seçimi, yukarıda da belirtildiği üzere, özellikle uygulanacak hukuk açısından önemlidir, çünkü uygulanacak olan ulusal hukuk Şirket merkezinin yerine göre tespit edilir ve yetkili mahkeme belirlenir. SE-Tüzüğü Md. 7/1 uyarınca, merkez ve yönetim merkezinin aynı üye devlet sınırları içerisinde bulunması zorunludur. Bu madde ile Şirketlerin, işçi, azınlık hissedarları ve alacaklı haklarının en asgari olan ülkeleri seçmelerine ve bir başka ülkeden Şirketi yönetmelerine engel olmak istenmiştir (*Delaware-Effekt*)⁶⁶.

Şirket merkezi ve yönetim merkezinin kuruluş aşamasında tüzüğün ve esas mukavele sözleşmesinin aksine başka bir ülkede bulunması halinde; tescil ile görevlendirilen mahkeme Şirketin tescilini reddedecektir. Mahkeme merkez ve yönetim merkezinin ayrı ülkelerde olduğunu fark etmemiş ve bundan dolayı tescil gerçekleşmiş ise, SE buna rağmen geçerli bir şekilde kurulmuş ve tüzel kişiliği haiz olmuştur. Bu durumda, SE-Tüzüğü Md. 64'te yer alan düzenleme yürürlüğe girer⁶⁷. Buna göre, üye ülke, Şirketten gerekli tedbirleri, almasını ister; şöyle ki yönetim merkezinin bulunduğu ülkeye veya merkezin yönetim merkezinin bulunduğu ülkeye alınmasını talep eder. Aksi takdirde SE, SE-Tüzüğü Md.64/2 doğrultusunda tasfiye edilir.

---

⁶⁵ Pulaşlı, *BATİDER*, s.6; Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 6, Rn. 27.

⁶⁶ Aygül, s. 195 vd.; Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 7 Rn. 8.

⁶⁷ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 7 Rn. 10.

SE-Tüzüğü, merkez ve kuruluş yeri teorilerine başvurarak, orta yol arayabilir. Merkez teorisine göre, Şirketin yönetim merkezinin bulunduğu üye ülke hukuku uygulanır. Karşı model olarak kuruluş yeri teorisi getirilmiştir. Buna göre, yönetim merkezi başka bir ülkeye taşınmış olsa bile, Şirketin kurulduğu ve tescil edildiği ülke hukukuna göre işlem yapılır. Burada yönetim merkezinin ülke dışına alınması yasaklanmıştır, diğer tarafta ise, kendiliğinden (*ipso iure*) şirketin feshine yol açmaz; aksine, SE-Tüzüğü Md. 64'te öngörülen süreç başlar⁶⁸. Teori tartışmasında, Tüzük koyucu oldukça nötr davranmıştır. SE-Tüzüğü, SE'nin gerçek merkezine ilişkin üye ülke düzenlemelerine ve Topluluk hukukunun diğer hükümlerine müdahale etmemektedir. Böylece Şirket statüsü ile ilgili herhangi bir karar verilmemekte ve Tüzük koyucunun teorileri fazlaca uygulanmasını istemediği ön plana çıkmaktadır⁶⁹.

Doktrindeki bir görüşe göre, SE-Tüzüğü Md. 7; Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın Md. 49 ve 54'te düzenlenmiş olan iş kurma serbestisinin yüksek dereceli hukuk ihlali olarak değerlendirilmesi hükümsüz kılınmıştır. SE'nin diğer ülkelerde şube açmalarına ve merkezlerinin başka bir üye ülkeye taşımalarına izin verildiği görüşleri öne çıkmıştır⁷⁰.

SE-Tüzüğü Md. 9/1c) ii) uyarınca anonim şirketler için geçerli olan kurallar Avrupa Şirketleri için de uygulanır. Alman kanun koyucu, SE-Tüzüğü Uygulama Kanunu'nun⁷¹ 2. maddesini kaldırarak ve anonim şirketinin merkez hukukunu serbest bırakarak, AktG Md. 5⁷²'e göre, merkez olarak ülke dâhilinde her yeri kabul etmektedir. Dolayısıyla Almanya sınırları içerisinde merkez serbestisi bulunmaktadır. Genel görüş itibarıyla, Şirket merkezi değil, idari ve yönetim merkezinin bulunduğu yer esas alınır.

---

⁶⁸ Bkz, SE-Tüzüğü Md. 64; Britta Spitzbart, "Die Europäische Aktiengesellschaft", *RNotZ* 2006, s. 399.

⁶⁹ Manz, Meyer, Schröder, (Schröder), B, Art. 7, Rn. 13.

⁷⁰ Manz, Meyer, Schröder, (Schröder), B, Art. 7, Rn. 14.

⁷¹ =SEAG.

⁷² AktG Md. 5: Sitz der Gesellschaft ist der Ort im Inland, den die Satzung bestimmt.

D. Merkez Nakli

SE-Tüzüğü Md. 8'e göre; Şirket merkezi Md. 8/2-8'e uygun olarak diğer üye devletlere nakledilebilir. Merkez nakli adı altında, eski merkezin bulunduğu yerden vazgeçilmesi ve yeni bir merkezin kurulması anlaşılır⁷³. Bu işlem, ne SE'nin tasfiyesine ne de yeni bir tüzel kişiliğin kurulmasına yol açar. Md. 7'de olduğu gibi, burada da bahse konu olan yönetim merkezi değil, Şirket merkezidir. Bu sebeple, sadece yönetim merkezinin nakli, merkez nakli olarak değerlendirilemez. SE merkez nakli, Avrupa Birliği sınırları içerisinde olmalıdır. Şirket merkezi Md. 8/10 ve Md. 12 uyarınca Şirket merkezinin bulunduğu üye devlet ticaret siciline tescil edilir. Şirket merkezinin nakline ilişkin düzenlemeler Md. 8'de yer alırken, yönetim merkezinin naklini düzenleyen hükümler eksik kalmıştır. Yönetim merkezinin nakline, özellikle, hangi organların bu işleme onay vermeleri gerektiğine dair koşullar, ulusal hukuk bazında düzenlenmiştir⁷⁴.

Avrupa Birliği dışında bulunan Şirket merkezini üye devlet sicil mahkemesi tescil edemez. Sehven yapılan bir tescilde ise Md. 64 uygulanamaz, çünkü Avrupa Birliği'nde bulunan bir SE'den söz etmek mümkün değildir; muvazaalı bir SE söz konusu olur⁷⁵.

Şirket nakline ilişkin bir nakil yasağı da SE-Tüzüğü Md.8/15'te hüküm altına alınmıştır. Buna göre, SE hakkında tasfiye, likidasyon, ödeme aczi ve ödemelerin tatili gibi bir işlem mevcut ise, şirket nakli yasaklanmıştır.

Nakil süreci, önceden merkezi bulunan üye devlet hukuku veya naklin gerçekleştiği üye devlet hukukuna göre değerlendirilir. Önceki merkezi bulunan üye ülkede azınlık ortakları ve SE'nin alacaklıları korunurken, naklin gerçekleştiği ülkede gelecekteki alacaklılar ile ortaklar korunmaktadır. Önceki merkezi bulunan üye devlet hukukuna; nakil planı, raporu ve kararı, hissedar ve alacaklıların inceleme hakları, azınlık hissedarların korunması, alacaklıların güvence altında oldukları, nakle ilişkin hukuki işlem ve formalitelerin yürüyüp yürümediğine dair belgeleme, ulusal hukuk izin vermiş ise merkez nakline ilişkin resmi makamın itirazda bulunması, merkez

⁷³ Manz, Meyer, Schröder, (Schröder), B, Art. 8, Rn. 10.

⁷⁴ bkz.: Md. 9/1c) i) ii).

⁷⁵ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art.64, Rn. 7.

naklinin açıklanması ve açıklanmaması durumunda etkileri, likidasyon, ödeme aczi vs. gibi durumlarda nakil yasağı ve *perpetuatio fori* hususları girmektedir. Naklin gerçekleştiği ülke hukuku ise; merkez naklinin tescilini ve bu durumun merkezin bulunduğu önceki üye devlete bildirilmesini ve de yeni merkezin tescili ve etkilerini kapsamaktadır⁷⁶.

E. Aleniyet

SE-Tüzüğü kapsamında SE'ye ilişkin yapılması gereken evrak ve beyanların ilanı, SE'nin Şirket merkezinin bulunduğu üye devlet hukukuna uygun şekilde yapılır. Açıklanması gereken hususlar sadece SE'nin kuruluşuna ilişkin olanlarla sınırlı değil, sınır aşan merkez naklini, tüzük değişikliklerini, likidasyon veya iflas davasının açılması, kapatılması ve devam etmesini, SE'nin tekrar ulusal hukuka uygun olarak anonim şirkete dönüşmesi gibi konuları da içine alır. Bunun yanında, iç hukuka aktarılan diğer hükümler de dikkate alınmalıdır. Bunlar, kimlik bilgileri ve organlar arasındaki ilişki, yılsonu bilançosu ve ulusal düzeyde merkez naklidir, SE-Tüzüğü Md. 13, 14.

Aleniyet Yönergesi Md. 3/2 uyarınca, 'ilan etmek' ilgili evrak ve beyanların sicilde bırakılması veya kaydedilmesi ile birlikte yapılan işlemdir. 'Evrak' terimi altında SE-Tüzüğü Md. 6'da yer alan esas mukavele sözleşmesi ve asıl tüzük, merkez nakil ve dönüşüm planı, tüzük değişikliklerine veya tasfiye kararlarına ilişkin hazırlanan tutanaklar anlaşılmaktadır. 'Beyanlar' ise, SE tescilini, yeni merkezin tescilini ve önceki merkez yerinin iptali gibi hukuki işlemleri kapsamaktadır.

Aleniyet, Aleniyet Yönergesi Md. 3/6-7 uyarınca, topluluk genelinde sonuç doğurur. Evrak ve beyanların resmi gazetede yayınlanmasına kadar 3. kişilere karşı ileri sürülemez (*negative Publizität*). Bunun dışında, Resmi Gazetede yayınlanmasından itibaren 3. kişilere karşı ileri sürülebilir (*positive Publizität*)⁷⁷.

Ulusal hukuka ilişkin Almanya'yı örnek verirse, tescil ve ilanının yapılması için ilgili yer, Şirket merkezinin bulunduğu yerin bağlı olduğu Sulh Hukuk Mahkemesi'ndeki

⁷⁶ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art.8, Rn. 25.

⁷⁷ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 8, Rn. 27.

ticaret sicilidir. Tescil mahkemesi, Elektronik Sicil, Kooperatif Sicili ve İşletme Sicili Hakkında Kanunu'nun (EHUG)⁷⁸ 01.01.2007 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi ile birlikte Alman Ticaret Kanunu⁷⁹ Md.10'a göre, tescil mahkemesi tarafından elektronik bilgi ve iletişim sisteminde⁸⁰ tescil sırasına göre ilan eder. Bu sistem Eyalet Adalet İdaresi tarafından belirlenmiştir. Bunun dışında, Federal düzeyde bu gereksinim HGB Md. 8b uyarınca ve Aleniyet Yönergesi Md. 3/5'e uygun olarak, Adalet Bakanı'nın talimatı ile işletilen *Bundesanzeiger Verlagsges. mbH* tarafından yerine getirilir⁸¹.

İlanın konusu, tescile konu olan bilgiler ile aynıdır. AktG Md. 40'a göre daha fazla bilginin paylaşılması öngörülmekteyken; bu madde Elektronik Sicil, Kooperatif Sicili ve İşletme Sicili Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte kaldırılmıştır. Şirket kuruluşunda dikkat edilmesi gereken hususlar, denetim kurulu üyelerinden oluşan ve bu üyelerin isimlerini, mesleklerini ve açık adreslerini içeren bir listenin sicile verilmesidir. Ancak bu bilgiler ne tescil, ne de ilan edilir. Değişiklikler olması halinde, bu hususların bildirildiğinde, ticaret sicili sadece, değişiklikleri içeren yeni bir listenin alındığına dair bilgiyi yayımlar. HGB Md. 9⁸²'a göre inceleme hakkı ticaret siciline verilen bütün evrakları kapsadığı için, tüm ilgili kişiler bu listeyi ticaret sicilinden temin edebilir⁸³.

F. Ticaret Unvanı

SE'nin unvanı, SE kısaltmasının başında veya arkasında yer almalıdır ve sadece SE'ler bu unvanı kullanabilir⁸⁴. Bunun dışında, SE-Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesinden önce bir üye devlette tescili yapılmış olan ve unvanlarında SE

---

⁷⁸ Gesetz über elektronische Handelsregister und Genossenschaftsregister sowie das Unternehmensregister (EHUG).

⁷⁹ Handelsgesetzbuch (HGB).

⁸⁰ Bkz. ilan yapıldığı sistemin bağlantısı: www.handelsregisterbekanntmachungen.de.

⁸¹ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 13, Rn. 11.

⁸² HGB Md. 9: (1) Die Einsichtnahme in das Handelsregister sowie in die zum Handelsregister eingereichten Dokumente ist jedem zu Informationszwecken gestattet. [...].

⁸³ Gerhard Manz, Barbara Meyer, Albert Schröder, (Schröder), B, Art. 13, Rn. 11.

⁸⁴ Keskin, 18.

kısaltmasını kullanan şirketler veya diğer tüzel kişilerin unvanlarını değiştirmelerine gerek yoktur⁸⁵.

SE kısaltmasının asıl amacı, hukuki ve ticari ilişkilerin koruma altına alınmasıdır. Unvan ticari ilişkilerde çok büyük önem arz etmektedir, çünkü bu şekilde, açık olarak SE'nin tüzel kişiliği ortaya konulmakta ve sorumluluk bakımından gerçek kişi gibi sorumlu olmadığını 3. kişilere karşı belirtmektedir. Bununla birlikte SE unvanı, bir şirketin kendi çıkarları bakımından da önemlidir. SE unvanı, bir şirketin uluslararası faaliyet gösterdiğinin bir işaretidir. 'SE' kısaltması, Latin alfabesi kullanmayan Yunanistan, Kıbrıs ve Bulgaristan gibi üye devletlerde de zorunludur⁸⁶.

Almanya'da bulunan Avrupa Şirketleri, anonim şirketlerde olduğu gibi unvanlarında özgürdürler. Mülga AktG Md. 4/1'e göre, unvan şirket konusuna göre seçilmeliydi⁸⁷, ancak bu düzenleme 1998 yılında ticaret hukuku alanında yapılan reform ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Alman hukukunda ticaret unvanı ayırt ediciliği sağlamak ve aldatıcı olmamak koşulu doğrultusunda istendiği şekilde oluşturulabilir⁸⁸. Bu koşul yerine getirilmiş ise, hayali dâhil her türlü isim seçilebilir; unvan ancak sadece telaffuz edilebilen kelimelerden oluşabilir. Bunun dışında, sadece SE'nin konusunu içeren bir unvan kullanılamaz⁸⁹.

G. SE'nin Vergilendirilmesi

SE-Tüzüğü Avrupa Şirketinin vergilendirilmesine ilişkin özel hüküm içermemektedir⁹⁰. SE-Tüzüğü'nün gerekçe kısmınının 20. maddesinde; bu Tüzüğü'nün

---

⁸⁵ Hasan Pulaşlı, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt I, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2011), § 23, 52.

⁸⁶ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 1, Rn. 3; Art. 11, Rn. 4.

⁸⁷ AktG Md. 4/1 (mülga): (1) Die Firma der Aktiengesellschaft ist in der Regel dem Gegenstand des Unternehmens zu entnehmen. Sie muss die Bezeichnung „Aktiengesellschaft“ enthalten.

⁸⁸ HGB Md. 18: 1) Die Firma muss zur Kennzeichnung des Kaufmanns geeignet sein und Unterscheidungskraft besitzen.

(2) Die Firma darf keine Angaben enthalten, die geeignet sind, über geschäftliche Verhältnisse, die für die angesprochenen Verkehrskreise wesentlich sind, irrezuführen. Im Verfahren vor dem Registergericht wird die Eignung zur Irreführung nur berücksichtigt, wenn sie ersichtlich ist.

⁸⁹ Örn. Business-SE, Software-SE.

⁹⁰ Dausen, E. III. Rn. 169.

vergi, rekabet, fikri haklar ve iflas hukuku alanlarını kapsamadığı belirtilmiştir. Bu sebeple, bu alanlarda üye devlet hukuku ve Topluluk Hukuku hükümleri uygulanacaktır⁹¹. SE-Tüzüğü Md. 9/1c)ii) uyarınca, Tüzükte yer almayan hususlarda SE şirket merkezinin bulunduğu üye devlet hukukuna uygun olarak kurulan anonim şirketlere uygulanan üye devlet hukuku hükümleri uygulanır. Bu bağlamda, Topluluk Hukuku dendiğinde ‘Farklı üye devletlerin şirketlerini ilgilendiren birleşmelere, bölünmelere, malvarlığı devirlerine ve hisse değişimlerine uygulanacak ortak vergileme sistemi hakkında 90/434/AET sayılı ve 23 Temmuz 1990 tarihli Konsey Yönergesi’ ve Avrupa Birliği üye devletleri arasında yapılan ‘Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları’ anlaşılmaktadır. Bunun dışında SE, 22.12.2003 tarihinde 90/435/AET Ana-Şirket Yavru-Şirket Yönergesinin uygulama alanına da dâhil olmuştur⁹².

Vergi hususunu eşitlik ilkesi kapsamında değerlendirdiğimizde, SE-Tüzüğü Md. 10 ve gerekçe kısmında yer alan 5. madde dikkate alınmalıdır. Md. 10’a göre bir SE, her üye devlette, şirket merkezinin bulunduğu üye devlet hukukuna göre kurulmuş bir anonim şirket gibi muamele görür⁹³. 5. gerekçe maddesine göre de, üye devletler Avrupa Şirketlerine uygulanacak olan hukukun ayrımcılığa yol açmayacağını ve SE’nin kuruluşunun veya naklinin diğer anonim şirketlere göre zorlaştırılmayacağını taahhüt ederler. Bu taahhüt vergi açısından da geçerlidir.

Avrupa Şirketinin tabi olduğu vergisel düzenlemeler, bu Şirket için oluşan vergi avantajları kurucular açısından önemli hususlardan birini teşkil etmektedir. Ancak; üye ülkeler arasında diğer hususlarda olduğu gibi, vergilendirmede de kanunlar değişkenlik göstermektedir.

---

⁹¹ SE- Tüzüğü 20. Gerekçe Md.: Andere Rechtsgebiete wie das Steuerrrecht, das Wettbewerbsrecht, der gewerbliche Rechtsschutz und das Konkursrecht werden nicht von dieser Verordnung erfasst. Die Rechtsvorschriften der Mitgliedsstaaten und das Gemeinschaftsrecht gelten in den oben genannten sowie in anderen nicht von dieser Verordnung erfassten Bereichen

⁹² Jannott/Frodermann, s. 725 vd.,

⁹³ Bkz. Fikret Erkan, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, *Avrupa Birliğinde Dolaysız Vergilerin Uyumlaştırılması ve Avrupa Birliği Mahkemesi’nin Bu Konudaki Rolü, Tam Üyelik Yolundaki Türkiye Açısından bir Değerlendirme*, Yayın No: 2009/399, (Ankara 2009), s. 82: örn. Almanya’da kayıtlı ofisi bulunan bir Avrupa Şirketi Alman Anonim Şirketi (Aktiengesellschaft) gibi vergilendirilmelidir.

Avrupa Şirketinin uluslararası vergilendirilmesinden bahsetmek gerekirse, bu konunun şirketler ve vergi hukuku bakımından özel bir durum arz ettiğini de belirtmek gerekir. Şirketler ana merkezlerini taşıyarak aynı zamanda vergilendirmeye esas olan merkezlerini de bir devletten diğer devlete aktarır ve bu şekilde uygulanacak olan vergi mevzuatının da genişlemesine sebep olurlar.

Ticaret hukukunda, vergi mevzuatının yer bakımından uygulanmasında mülklik teorisi ve şahsılık teorisi benimsenmektedir. Mülklik ilkesine göre, vergi konusunu veya vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği ülkeye vergilendirme yetkisi verilirken, şahsılık ilkesi gereğince uyrukluk veya ikametgâh unsurları kullanılarak vergilendirme yetkisi ilgili ülkeye verilir. Bu teorilerin aynı anda kullanılması sonucu, vergilendirme yetkileri çakışmış ve dolayısıyla imzalanan anlaşmalarla giderilmeye çalışılan uluslararası çifte vergilendirme sorunlarına yol açmıştır⁹⁴.

Avrupa Şirketlerinin vergilendirilmesi daha ayrıntılı olarak incelendiğinde, Avrupa Şirketi ile şirketlere 3 önemli alanda mühim faydalar sağlanmak istendiği görülmektedir. Bunlardan birincisi, farklı üye devletlerde bağlı şirketleri olan çok uluslu şirketlerin, bağlı şirketlerinin tür değişikliği ya da yeniden yapılanma faaliyetlerinin finansal olarak desteklenmesi ve maliyet tasarrufu yaratılmasıdır. İkinci faydası ise, sınır ötesi birleşmelerde faaliyet işbirliklerinin yasal olarak daha cazip hale getirilmiş ve bu amaca hizmet etmek için düzenlenmiş bir şirket türü kapsamında yürütülmesi imkânının sağlanmış olmasıdır. Üçüncü faydası da, şirketlerin kendilerine avantaj sağladığını düşündükleri hukuki ortama yerleşme imkânıdır⁹⁵.

Vergilendirme uygulamasını Almanya açısından en iyi şekilde anlatmak için, anonim şirketlerin birleşmesi sonucunda kurulan Avrupa Şirketlerinin vergilendirmesi göz önünde bulundurulacaktır. Anonim şirketlerinin birleşmesi yoluyla kurulan SE'de bir veya birden fazla anonim şirketin tüm malvarlığı mevcut olan bir diğer anonim şirkete (devralma yolu ile birleşme) veya yeni kurulan SE'ye (yeniden kuruluş için

---

⁹⁴ Özkök-Çubukçu/Özkorkut, s. 130.

⁹⁵ Özkök-Çubukçu/Özkorkut, s.135.

birleşme)⁹⁶ külli halefiyet esasına göre geçer. Bu durumda, devralınan anonim şirketin tasfiyesine gerek yoktur. Devralma yoluyla birleşmede, devralan şirket; yeni bir şirket kuruluşu ile birleşmede ise SE yeni kurulan şirket olur⁹⁷.

Anonim şirketlerin birleşmesi Md. 2 ile 17 vd. doğrultusunda gerçekleşmektedir. Birleşecek olan şirketler, bir AB üye devlet hukukuna göre kurulmuş olmalı, şirket ve yönetim merkezi Avrupa Birliğinde bulunmalı ve de en az iki şirket ayrı AB ülke mevzuatına tabi olmalıdır. 13.12.2006 tarihinde, Almanya'da Avrupa Şirketlerine uygulanacak vergiye dair Kanunun⁹⁸ yürürlüğe girmesi ile birlikte, SE'ler vergi açısından güvence altına alınmıştır.

H. Tasfiye, Likidasyon, Ödeme Acizliği ve Ödemelere Ara Verilmesi

Tasfiye, Likidasyon, Ödeme Acizliği ve Ödemelere Ara Verilmesi ve benzeri süreçler bahse konu olduğunda bir SE, genel kurulun karar almasına ilişkin hükümler de dâhil olmak üzere, şirket merkezinin bulunduğu üye devlette kurulan anonim şirketlerine uygulanacak olan hukuka tabidir⁹⁹.

I. Alman Hukuku Açısından Tasfiye ve Likidasyon

Tasfiye, bir şirketin likidasyona doğru giden süreci olarak adlandırılır. Alman hukukuna göre bir SE AktG Md. 262/1¹⁰⁰ ile SE-Tüzüğü Md. 63¹⁰¹ doğrultusunda aşağıdaki hallerde tasfiye edilir¹⁰²:

---

⁹⁶ SE-Tüzüğü Md. 17/2.1: Die Verschmelzung erfolgt

- a) entweder nach dem Verfahren der Verschmelzung durch Aufnahme gemäß Artikel 3 Absatz 1 der Richtlinie 78/855/EWG
- b) oder nach dem Verfahren der Verschmelzung durch Gründung einer neuen Gesellschaft gemäß Artikel 4 Absatz 1 der genannten Richtlinie.

⁹⁷ SE-Tüzüğü Md. 17/2.2: Im Falle einer Verschmelzung durch Aufnahme nimmt die aufnehmende Gesellschaft bei der Verschmelzung die Form einer SE an. Im Falle einer Verschmelzung durch Gründung einer neuen Gesellschaft ist die neue Gesellschaft eine SE.

⁹⁸ Bkz. Gesetz über steuerliche Begleitmaßnahmen zur Einführung der Europäischen Gesellschaft und zur Änderung weiterer steuerrechtlicher Angelegenheiten (SESTEG).

⁹⁹ Dausen, E. III. Rn. 168.

¹⁰⁰ AktG Md. 262/1:

(1) Die Aktiengesellschaft wird aufgelöst

1. durch Ablauf der in der Satzung bestimmten Zeit;

1. Şirket süresinin bitmesi;
2. Salt çoğunluğu ile alınan genel kurul kararı;
3. İflas davasının açılması;
4. İflas masasına giren malların yetersiz olması nedeniyle iflas davasının reddi;
5. Aile Davaları ve Çekişmesiz Yargı İşleri Muhakeme Usulü Kanunu'nun 399. maddesi uyarınca tüzükte bir eksikliğin tespiti;
6. Aile Davaları ve Çekişmesiz Yargı İşleri Muhakeme Usulü Kanunu'nun 394. maddesi uyarınca anonim şirketinin sermayesiz kalması.

Alman hukuk terminolojisinde tasfiye, likidasyon, sona erme ve terkin arasında kesin bir ayrım yapılmaktadır. SE'nin likidasyonu (iflas davası açılmamış ise) AktG Md. 264-274 ile SE-Tüzüğü Md. 63'e göre yapılmaktadır. Bu işlem tasfiye memurları tarafından yerine getirilir¹⁰³. Avrupa Şirketinin Uygulanması Hakkında Kanun'da¹⁰⁴ monist yapıya sahip olan SE'lerin likidasyonuna ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple, likidasyonda da idari organ ile sorumlu yöneticiler arasındaki görev dağılımı dikkate alınmalıdır. Burada yönetici, SEAG Md. 22/1'e göre likidasyonla görevlidir ve tasfiye memuru olarak ticari sicile tescil olunur; ancak Şirket tüzüğüne göre veya genel kurul tarafından başkaları da tasfiye memuru olarak atanabilir. AktG Md. 274'e göre likide olan, fakat hissedarlara dağıtım yapılmamış ve genel kurul salt çoğunluğu ile şirketin devamlılığına karar verilmişse, şirketin devamlılığı söz konusu olabilir.

-
2. durch Beschluß der Hauptversammlung; dieser bedarf einer Mehrheit, die mindestens drei Viertel des bei der Beschlußfassung vertretenen Grundkapitals umfaßt; die Satzung kann eine größere Kapitalmehrheit und weitere Erfordernisse bestimmen;
  3. durch die Eröffnung des Insolvenzverfahrens über das Vermögen der Gesellschaft;
  4. mit der Rechtskraft des Beschlusses, durch den die Eröffnung des Insolvenzverfahrens mangels Masse abgelehnt wird;
  5. mit der Rechtskraft einer Verfügung des Registergerichts, durch welche nach § 399 des Gesetzes über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit ein Mangel der Satzung festgestellt worden ist;
  6. durch Löschung der Gesellschaft wegen Vermögenslosigkeit nach § 394 des Gesetzes über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit.

¹⁰¹ SE-Tüzüğü Md. 63: Hinsichtlich der Auflösung, Liquidation, Zahlungsunfähigkeit, Zahlungseinstellung und ähnlicher Verfahren unterliegt die SE den Rechtsvorschriften, die für eine Aktiengesellschaft maßgeblich wären, die nach dem Recht des Sitzstaats der gegründet worden ist; dies gilt auch für die Vorschriften hinsichtlich der Beschlussfassung durch die Hauptversammlung.

¹⁰² Manz/Mayer/Schröder, Art. 63, Rn. 21.

¹⁰³ Karşılaştırınız § 265 AktG.

¹⁰⁴ Das Gesetz zur Ausführung der Verordnung (EG) Nr. 2157/2001 des Rates vom 8.10.2001 über das Statut der Europäischen Gesellschaft (SE-Ausführungsgesetz, SEAG).

II. Alman Hukuku Açısından Sona Erme ve Terkin

Şirketin, tasfiye sonunda sermayesi kalmamış ise, sona erdiği anlamına gelmektedir. Terkin, ticari sicilde düşülen şerh¹⁰⁵ ile belgelendirilir. Şirket, FamFG Md. 399 uyarınca terkin edilmiş ve sonrasında dağıtılabilecek malvarlığının bulunduğu tespit edilirse, AktG Md. 264/2¹⁰⁶,ye göre, ek likidasyon yapılması öngörülür.

III. İflasın Alman Hukuku Açısından Değerlendirilmesi

Alman iflas hukukunun amacı İflas Kanunu¹⁰⁷ Md. 1’de tarif edilmiştir. Buna göre iflas süreci, borçlunun bütün malvarlığı üzerinden tüm alacaklıların eşit şekilde tatmin edilmesine veya bir tasfiye planı çerçevesinde borçlunun ekonomik açıdan mevcudiyetini devam ettirmesine yöneliktir¹⁰⁸.

Merkezi Almanya’da bulunan bir SE’nin InsO Md. 11/1 ve 11/3’e göre iflası istenebilir. Bu doğrultuda iflas yoluyla takip; ödeme aczinde (Md. 17), ödeme aczi tehlikesi ihtimalinin gerçekleşmesi ihtimalinin bulunması halinde (Md. 18) ve aşırı borçlanmada (Md. 19) mümkün olmaktadır.

1. Ödeme Aczi, Ödemelere Ara Verme, InsO Md. 17¹⁰⁹

Ödeme aczi, SE’nin muaccel borçlarının tamamını ödeyememesi veya ödemelere ara vermesi anlamına gelmektedir.

---

¹⁰⁵ Alman Ticaret Siciline düşülen şerh: “*Die Gesellschaft ist erloschen*“.

¹⁰⁶ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 63, Rn. 31.

¹⁰⁷ Insolvenzordnung (InsO).

¹⁰⁸ Seyithan Deliduman, “Yeni Alman Aciz Kanunu Genel Hükümleri, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi”, *AÜEHFD*, C. IV, S. 1-2, (2000), s. 620.

¹⁰⁹ InsO Md. 17 Zahlungsunfähigkeit:

(1) Allgemeiner Eröffnungsgrund ist die Zahlungsunfähigkeit.

(2) Der Schuldner ist zahlungsunfähig, wenn er nicht in der Lage ist, die fälligen Zahlungsverpflichtungen zu erfüllen. Zahlungsunfähigkeit ist in der Regel anzunehmen, wenn der Schuldner seine Zahlungen eingestellt hat.

2. Ödeme Aczi Tehlikesi İhtimali, InsO Md. 18¹¹⁰

Ödeme acizliği tehlikesi ihtimali ise borçlunun iflas davasının açılmasını istemesiyle birlikte varsayılır. Borçlunun borçlarını ödemesi borcun vadesinin dolmasıyla birlikte mümkün gözükmiyorsa, ödeme aczi tehlikesi ihtimalinden bahsedilmektedir¹¹¹.

3. Aşırı Borçlanma, InsO Md. 19¹¹²

InsO Md. 19'a göre, şirketin malvarlığı borçları karşılayamayacak durumda ise, aşırı borçlanmadan söz edilir.

IV. İflas Davasında Yetki

İflas davasının açılmasını yönetim organı veya idari organ isteyebilir. Aşırı borçlanmada veya ödeme acizliğinde şirketin her bir alacaklısı da şirketin iflasını isteme hakkına sahiptir¹¹³.

3. BÖLÜM: AVRUPA ŞİRKETİNİN YAPISI VE KURULUŞU

A. Avrupa Şirketinin Yapısına Dair Unsurlar

Her SE hissedarlardan oluşan bir genel kurula sahiptir. Yönetim yapısına baktığımızda, SE-Tüzüğü iki sistem arasında seçim yapılmasını öngörmüştür. Bunlar

---

¹¹⁰InsO § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit

(1) Beantragt der Schuldner die Eröffnung des Insolvenzverfahrens, so ist auch die drohende Zahlungsunfähigkeit Eröffnungsgrund.

(2) Der Schuldner droht zahlungsunfähig zu werden, wenn er voraussichtlich nicht in der Lage sein wird, die bestehenden Zahlungspflichten im Zeitpunkt der Fälligkeit zu erfüllen.

(3) Wird bei einer juristischen Person oder einer Gesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit der Antrag nicht von allen Mitgliedern des Vertretungsorgans, allen persönlich haftenden Gesellschaftern oder allen Abwicklern gestellt, so ist Absatz 1 nur anzuwenden, wenn der oder die Antragsteller zur Vertretung der juristischen Person oder der Gesellschaft berechtigt sind.

¹¹¹ Deliduman, s. 618.

¹¹² InsO Md. 19:

(1) Bei einer juristischen Person ist auch die Überschuldung Eröffnungsgrund.

(2) Überschuldung liegt vor, wenn das Vermögen des Schuldners die bestehenden Verbindlichkeiten nicht mehr

deckt, es sei denn, die Fortführung des Unternehmens ist nach den Umständen überwiegend wahrscheinlich. [...].

¹¹³ Manz/Mayer/Schröder, Art. 63, Rn. 34.

düalist ve monist yapıdır¹¹⁴. Düalist yapı, bir denetim ve bir yönetim organından oluşurken; monist yapı sadece idari organdan ibarettir¹¹⁵. Hangi yapının seçildiğine dair hususlar şirket tüzüğünde yer almalıdır; sonrasında yapılması istenen değişiklikler ise dikkate alınmaz. Düalist yapının temeli Almanya ve Fransa örneklerine dayanmaktayken, monist yapı Anglo-Sakson ülkelerinde egemendir¹¹⁶. Organ yapısı öncelikle SE-Tüzüğü Md. 38 ve devamında düzenlenmiştir. Almanya’da ise, tamamlayıcı olarak SEAG Md. 15. vd. ve monist yapıda öncelikli olan AktG 76. vd. maddeleri uygulanmaktadır. Yönetim teşkilatı, şirket faaliyetlerinin yönetim ve denetiminin uygun bir şekilde yürütülmesi için, kurumsal yönetim (*Corporate Governance*¹¹⁷) koşullarına bağlıdır.

I. Düalist Yapı

SE-Tüzüğü Md. 39/3’e göre, kimse aynı zamanda yönetim ve denetim organı üyesi olamaz; dolayısıyla iki görevi birden üstlenmeye izin verilmez. İlgili görev alanları Md. 39/1¹¹⁸ ve Md. 40/1¹¹⁹,de hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda, yönetim organı ile denetim organının görev alanlarının sınırları kesin olarak belirlenmiştir. Yönetim organı, SE’nin yönetimini kendi sorumluluğu kapsamında yürütür.

Bir üye devlet, ulusal hukukuna tabi bir anonim şirketle aynı şartlarda bir veya birden fazla yöneticinin şirket yönetiminden sorumlu olmasını öngörebilir. Bu yapıda, yönetim organı üyesi/üyeleri denetim organı tarafından atanır ve görevden

---

¹¹⁴ Henrik-Michael Ringleb, Thomas Kremer, Marcus Lutter, Axel v. Werder, *Kommentar zum Deutschen Corporate Governance Codex*, 5. Auflage, (München: Beck, 2014), 2. Bölüm, VII. Rn. 112 vd.

¹¹⁵ Uwe Küttner, “Die Vorteile der Societas Europaea dargestellt International Accounting Symposium mit IHK Rhein-Neckar am Weiterbildungstag“, *BC*, 2014, s. 485.

SE-Tüzüğü Md. 38: Die SE verfügt nach Maßgabe dieser Verordnung über

- a) eine Hauptversammlung der Aktionäre und
- b) entweder ein Aufsichtsorgan und ein Leitungsorgan (dualistisches System), entsprechend der in der Satzung gewählten Form.

¹¹⁶ Welf Müller, Thomas Rödder, *Beck’sches Handbuch der AG*, 2. Auflage, (München: Beck, 2009), 1. Abschnitt, § 1 B. VIII 3 a), Rn. 53.

¹¹⁷ Ingo Saenger, Karlheinz Lenkaitis, Herhard Speckmann, (Reinhard), *Handels- und Gesellschaftsrecht, Praxishandbuch*, 2. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2011), 2. Abschnitt, § 8, Rn. 174.

¹¹⁸ SE-Tüzüğü Md. 39: (1) Das Leitungsorgan führt die Geschäfte der SE in eigener Verantwortung. Ein Mitgliedstaat kann vorsehen, dass ein oder mehrere Geschäftsführer die laufenden Geschäfte in eigener Verantwortung unter denselben Voraussetzungen, wie sie für Aktiengesellschaften mit Sitz im Hoheitsgebiet des betreffenden Mitgliedsstaats gelten, führt bzw. führen.

¹¹⁹ SE-Tüzüğü Md. 40/1: (1) Das Aufsichtsorgan überwacht die Führung der Geschäfte durch das Leitungsorgan. Es ist nicht berechtigt, die Geschäfte der SE selbst zu führen.

alınır. Bu kuralın istisnası şöyledir ki; bir üye devlet, şirket tüzüğünde yönetim organı üyesi/üyelerini şirket merkezi kendi ülkesinde bulunan anonim şirketleri ile aynı koşullar altında, genel kurul tarafından atanmasını ve görevden alınmasını öngörebilir. SE-Tüzüğü Md. 39 ve Md. 40'da yer alan görevler arasında şu şekilde bir ayırım yapılmaktadır: Avrupa Şirketi denetim organı, yönetim organını denetlemektedir, fakat kendince kesinlikle SE'nin yönetimine dâhil olamaz.

Almanya'da AktG Md. 77¹²⁰ ve Md. 78¹²¹ uygulanmaktadır. Buna göre, yönetim organı, şirket yönetiminin yanı sıra, şirketin temsili ile de görevlidir; dolayısıyla denetim organının yönetime karşı kullanabileceği bir talimat yetkisi yoktur. Ancak denetim görevini yerine getirebilmek için, SE-Tüzüğü Md. 41'de, denetim organına bilgi alma hakkı tanımıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- 1) Yönetim organının, denetim organına en az her üç ayda bir SE'nin işleri ve gidişatı hakkında bilgi vermesi,
- 2) Denetim organının düzenli olarak bilgilendirilmesi dışında, SE'yi etkileyebilecek her olaydan haberdar edilmesi,
- 3) Denetim organının, Md. 40'a uygun olarak, denetim görevini yerine getirmek için, gerek duyduğu her türlü bilginin yönetim organı tarafından kendisine sağlanması;
- 4) Denetim organının, görevini yerine getirmek için gerek duyduğu tüm denetimleri yapması ve yaptırabilmesi,
- 5) Her denetim organı üyesinin, denetim organına verilen bilgileri edinme imkânının sağlanması.

Bunun dışında, yönetimin bazı kararları denetim organının onayına bağlıdır. Yukarıda da açıklandığı üzere, denetim organı yönetim organı üyelerini atar ve görevden alır. Yönetim organı üye sayısı veya buna ilişkin kurallar, Şirket tüzüğünde belirtilmelidir. SE-Tüzüğü Md. 46'ya göre, Şirket organları üyelerinin görev süresi 6 yılı aşamaz, ancak Tüzükte yer alan kısıtlamaları da dikkate alarak, bir veya daha fazla kez tekrar seçilebilir.

---

¹²⁰ AktG Md. 77: (1) Besteht der Vorstand aus mehreren Personen, so sind mehrere Vorstandsmitglieder nur gemeinschaftlich zur Geschäftsführung befugt [...].

¹²¹ AktG Md. 78: (1) Der Vorstand vertritt die Gesellschaft gerichtlich und außergerichtlich [...].

AktG Md. 84/3 uyarınca, yönetim kurulu üyeleri sadece önemli bir sebebe binaen görevden alınabilir¹²². Önemli sebep altında ağır görev ihmali, görevde yetersizlik ve itimat kaybı konuları anlaşılmaktadır. Denetim kurulu üyeleri, gönderme hakkının kullanımını söz konusu olmadığı durumlarda ise, genel kurul tarafından seçilir¹²³.

II. Monist Yapı

Monist yönetim yapısı, Anglo-Sakson örneği olarak '*Board System*'¹²⁴ olarak da adlandırılabilir; Alman Hukukunda ise, tamamıyla bir yenilik teşkil eder. Monist sistem, sadece bir idari organa sahiptir ve görevi SE-Tüzüğü Md. 43'te tarif edilmiştir. Buna göre, idari organ, SE'yi yönetir. Ancak yönetimi bir veya birden fazla idareden sorumlu yöneticinin emrine verebilir.

Alman kanun koyucu bu imkândan istifade ederek görev dağılımını SEAG'de idari organın görevlerini farklı olarak ifade etmiştir. Buna göre idari organ şirketi yönetir, faaliyetlerini tespit eder ve bu faaliyetlerin uygulamaya geçirilmesini sağlar¹²⁵; yönetici müdürler ise şirketin işlerini yürütür ve şirketi temsil ederler¹²⁶. İdari organ özellikle yönetici müdürü/müdürleri atamakla görevlidir. Düalist sistemden farklı olarak monist sistemde, idari organ yönetici müdürlere talimat verebilir¹²⁷ ve ihbarsız olarak azledebilir¹²⁸.

---

¹²² AktG Md. 84: (3) Der Aufsichtsrat kann die Bestellung zum Vorstandsmitglied und die Ernennung zum Vorsitzenden des Vorstandes widerrufen, wenn ein wichtiger Grund vorliegt. Ein solcher Grund ist namentlich grobe Pflichtverletzung, Unfähigkeit zur ordnungsmäßigen Geschäftsführung oder Vertrauensentzug durch die Hauptversammlung, es sei denn, dass das Vertrauen aus offenbar unsachlichen Gründen entzogen worden ist. Dies gilt auch für den vom ersten Aufsichtsrat bestellten Vorstand. Der Widerruf ist wirksam, bis seine Unwirksamkeit rechtskräftig festgestellt ist. Für die Ansprüche aus dem Anstellungsvertrag gelten die allgemeinen Vorschriften.

¹²³ AktG Md. 101: (1) Die Mitglieder des Aufsichtsrats werden von der Hauptversammlung gewählt, soweit sie nicht in den Aufsichtsrat zu entsenden [...] sind.

¹²⁴ Wicke, s.203; Leuering, s.1451.

¹²⁵ SEAG Md. 21/1: Der Verwaltungsrat leitet die Gesellschaft, bestimmt die Grundlinien ihrer Tätigkeit und überwacht deren Umsetzung.

¹²⁶ SEAG Md. 40/2: Die geschäftsführenden Direktoren führen die Geschäfte der Gesellschaft. [...].

¹²⁷ SEAG Md. 44/2: Im Verhältnis zur Gesellschaft sind die geschäftsführenden Direktoren verpflichtet, die Anweisungen und Beschränkungen zu beachten, die im Rahmen der für die SE geltenden Vorschriften die Satzung, der Verwaltungsrat, die Hauptversammlung und die Geschäftsordnungen des Verwaltungsrats und der geschäftsführenden Direktoren für die Geschäftsführungsbefugnis getroffen haben.

¹²⁸ SEAG Md. 40/5: Geschäftsführende Direktoren können jederzeit durch Beschluss des Verwaltungsrats abberufen werden, sofern die Satzung nichts anderes regelt. [...].

İdari organ üyelerinin seçimine değinmek gerekirse; bunlar SE-Tüzüğü Md. 43/3'e göre, genel kurul tarafından atanır. İdari organ, SE-Tüzüğü Md. 45 uyarınca, kendi üyeleri arasından bir başkan seçer. Üyelerin yarısının işçiler tarafından seçilmesi durumunda, yalnızca hissedarlar genel kurulu tarafından atanan üye başkan seçilir. İdari organ, şirket tüzüğünde belirtildiği üzere, belli aralıklarda (en az üç ayda bir) SE'nin işlerindeki gelişmeleri ve gidişatı görüşmek için toplanır. İdari organın her bir üyesi, teslim edilen bilgileri incelemekle yetkilidir.

III. Genel Kurul

Genel Kurul, hem düalist sistemde hem monist sistemde yasal öngörülen organdır¹²⁹. Genel kurulun yapısı büyük ölçüde, AktG'de yer alan genel kurul ile örtüşmektedir. Tüm sermaye şirketlerinde olduğu gibi, genel kurul en üst karar organıdır¹³⁰. Genel kurulu hüküm altına alan ana madde SE-Tüzüğü Md. 52'dir¹³¹. Bu maddeye göre genel kurul, SE-Tüzüğünün veya SE'nin şirket merkezinin bulunduğu üye devletin 2001/86 sayılı Yönergenin uygulanmasına dair mevzuatta belirtilen konulara ilişkin karar verir. Ayriyeten, üye devlet hukuku veya bu hukuka uygun olarak Şirket tüzüğü tarafından SE'nin şirket merkezinin bulunduğu üye devlet hukukunun uygulandığı anonim şirket genel kurullarının sorumluluğuna giren konulara ilişkin de karar vermektedir. SE-Tüzüğü Md. 53'te genel kurul organizasyonu, toplantı zamanı ve oylama süreci ile ilgili olarak SE merkezinin bulunduğu üye devletin anonim şirketlere ilişkin mevzuatın uygulanacağı öngörülmektedir. Genel kurul, örn. tüzük değişiklikleri (Md. 59/1), denetim organı veya idari organ üyelerinin atamaları (Md. 40/2, 43/3), Avrupa Şirketinin tekrar anonim şirkete dönüşmesi (Md. 66/6) hususları ile ilgili kararları verir.

---

¹²⁹ Wicke, s. 203.

¹³⁰ Kara, s. 57.

¹³¹ SE-Tüzüğü Md. 52: Die Hauptversammlung beschließt über die Angelegenheiten, für die ihr

a) durch diese Verordnung oder

b) durch in Anwendung der Richtlinie 2001/86/EG erlassene Rechtsvorschriften des Sitzstaats der SE

die alleinige Zuständigkeit übertragen wird.

Außerdem beschließt die Hauptversammlung in Angelegenheiten, für die der Hauptversammlung einer dem Recht des Sitzstaats der SE unterliegenden Aktiengesellschaften die Zuständigkeit entweder aufgrund der Rechtsvorschriften dieses Mitgliedstaats oder aufgrund der mit diesen Rechtsvorschriften in Einklang stehenden Satzung übertragen worden ist.

Alman hukukundan örnek vermek gerekirse, AktG Md.119'da genel kurulun hakları ayrıntılı bir şekilde sıralanmıştır. Bunlar, denetim organı üyelerinin atanması, bilanço kârının kullanımı, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin azli, mali müfettişin atanması, tüzük değişiklikleri, sermaye temini ve indirimi, Şirket kuruluşu ve yönetime ilişkin işlerde atanacak olan müfettişler ve Şirketin tasfiyesidir.

IV. İki Sistem İçin Kabul Edilen Ortak Kurallar

Her iki sistem için kabul edilen ortak kurallar mevcuttur. Yukarıda belirtildiği üzere, SE organına seçilecek olan üyelerin görevi 6 yıllık süreyi aşamaz, SE-Tüzüğü Md. 46. Bunun dışında, bir şirketin veya tüzel kişiliğe sahip kuruluşun, aksi bir hüküm olmadığı takdirde, SE organlarına üye olarak seçilebileceği kabul edilmiştir. Burada SE-Tüzüğü Md. 47/1'e göre dikkate alınması gereken husus, üye olarak seçilen şirket veya kuruluşun bir gerçek kişiyi üye olarak seçmesi gerekliliğidir. Aynı maddenin 2. fıkrasında organlara üye olamayacak kişiler sayılmıştır. Bunlar ayrıntılı olarak; SE'nin tescilinin yapıldığı ülkenin hukukuna göre, herhangi bir şirket organında görev alması yasaklanan kişiler ve bir üye ülkede adli veya idari kararlar borçlu olduğuna karar verilmesi sebebiyle, şirketin herhangi bir organında görev alması yasaklanmış kişilerdir. Monist sistemde yönetim organı tarafından alınacak olan kararlar şirketin işlem yapabileceği alanlar açıklanır. Düalist sistemde de aynı şekilde şirket esas sözleşmesinde, gözetim ve yönetim kurullarının yapmaya yetkili olduğu işlemler alenen belirtilir, SE-Tüzüğü Md. 48. Buna ilaveten Şirketin yönetim organlarında karar alma nisapları SE-Tüzüğü Md. 50-51'de düzenlenmiştir. Buna göre toplantı yeter sayısı için üyelerin veya temsilcilerin yarısının bulunması gereklidir. Esas sözleşmede aksi hükümler yer alabilir¹³².

B. Kuruluş

SE-Tüzüğü Md. 2/1-4 ile Md. 3/2 Avrupa Şirketinin kuruluşunu düzenlemektedir. Avrupa Şirketi birleşme yolu ile (Md. 17-31), Holding kuruluşu ile (Md. 32-33),

---

¹³² Aygül, s. 190; Kara, s. 61.

yavru şirket kuruluşu ile (Md. 35-36 ve Md. 3/2) ve dönüşüm yolu ile (Md. 37) mümkün olmaktadır¹³³.

I. Avrupa Şirketinin Birleşme Yolu ile Kuruluşu

SE-Tüzüğü Md. 17/1, Md. 2/1'de olduğu gibi, Avrupa Şirketinin birleşme ile kurulabileceğini ele almakta ve Md. 2/1'de yer alan şartlara atıfta bulunmaktadır. Birleşme, anonim şirketler tarafından gerçekleştirilebilir¹³⁴. Bu bağlamda SE, ulusal anonim şirketleri ile aynı haklara sahiptir ve birleşme süjesi olarak dikkate alınır ve mevcut bir SE tarafından devralma yolu ile birleşme için de geçerlidir. Ancak bu tür bir birleşme, Md. 17/2 ile 'devralan şirketin SE'ye dönüşmesi'¹³⁵ ibaresinden dolayı çelişki içindedir. Bu ibareye göre devralan şirket, zaten SE tüzel kişiliği haiz olduğu için, ilgili süje olarak dikkate alınmaz. SE-Tüzüğü Md. 3'e göre ise, Avrupa Şirketleri de kurucu şirket olarak bahse konu olabilir. Bu sebeple, burada kanun koyucunun bir hatası söz konusu olabilir. Sonuç itibarıyla, sadece anonim şirketler ve Avrupa Şirketleri kurucu şirket olabilir ve Md. 2/1, Ek1 ve Md. 3/1'de yer alan sıralama ile sınırlıdır¹³⁶.

Anonim Şirketler/Avrupa Şirketleri bir üye devletin hukukuna göre kurulmuş olmalıdır. Bir anonim şirket, tüzel kişiliği haiz olduğu andan itibaren birleşmeye hazır hale gelir. Bunun için tescil zorunlu değildir; örn. ilgili üye devlet hukukuna göre ön anonim şirketine imkân tanınmış ise, bu da birleşme için yeterli görülmektedir¹³⁷. Tasfiye halindeki anonim şirketin birleşme süjesi olması da ulusal hukuka bağlıdır¹³⁸. 1989 tasarısı Md. 17/2'ye göre, malların dağıtımını yapılmadan önce birleşme yoluna gidilebilirdi¹³⁹. Bu maddenin kaldırılması ile birlikte bu imkânın da ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir, çünkü SE-Tüzüğü Md. 3/2 ile Md. 4/2, malların hissedarlara dağıtılmamış olması durumunda, tasfiye halinde olan şirketlerin birleşme yoluna gitmesine izin vermiştir.

---

¹³³ Dausen, E. III. Rn. 159.

¹³⁴ Wicke, s. 198.

¹³⁵ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 17, Rn. 3.

¹³⁶ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 17, Rn. 3.

¹³⁷ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 17, Rn. 7.

¹³⁸ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 17, Rn. 7.

¹³⁹ 1989 Tasarısı için bkz.: http://www.kapitalmarktrecht-im-internet.eu/de/Rechtsgebiete/Gesellschaftsrecht/Europaeisches_Recht/100/Verordnung_EG_2157_2001.htm (Entstehungsgeschichte).

Birleşmek isteyen anonim şirket merkezi ve yönetim merkezi Topluluk içerisinde olmalıdır. Bunun için Md. 2/5 de dikkate alınmalıdır¹⁴⁰. Buna göre yönetim merkezi Topluluk içerisinde bulunmayan şirket, SE kuruluşuna ancak bir üye devlet hukukuna göre kurulmuş ise, merkezi bir üye devlette bulunuyor ise ve bir üye devletin ekonomisi ile fiilen ve kesintisiz bağlantısı bulunuyorsa, iştirak edebilir. Bu düzenleme, iştirak edecek olan SE için geçerli değildir, çünkü SE'nin merkezi yönetim merkezinin yerleşik olduğu üye devlette olmalıdır¹⁴¹.

Birleşmeye iştirak eden anonim şirketlerden en az ikisi farklı üye devlet hukukuna tabi olmalıdır. Şirkete hangi hukukun uygulanacağı konusu, 2. maddeyi uygulayacak olan makamın bulunduğu üye devletin şirketler hukukuna bağlıdır. Avrupa Şirketi kuruluş koşullarının yerine getirilip getirilmediğini, Şirketin kurulacağı üye devlette bulunan yetkili makam tarafınca incelenmektedir. Yetkili makam; mahkeme, noter veya diğer kurumlardır¹⁴².

SE-Tüzüğü Md. 17/2'ye göre, birleşmeye iki şekilde gidilebilir. Birleşme, anonim şirketlerinin birleşmesine ilişkin 78/855/AET sayılı Yönerge Md. 3/1'de düzenlenen devralma yoluyla veya bu Yönerge'nin Md. 4/1'de düzenlenen yeni bir şirket kuruluşu ile sürece uygun olarak gerçekleştirilebilir. Devralma ile kuruluş, 78/855/AET sayılı Yönerge'de ayrıntılı olarak tanımlanmıştır¹⁴³. Bu Yönerge'nin yerine 2011/35

---

¹⁴⁰ SE-Tüzüğü Md. 2/5: Ein Mitgliedsstaat kann vorsehen, dass sich eine Gesellschaft, die ihre Hauptverwaltung nicht in der Gemeinschaft hat, an der Gründung einer SE beteiligen kann, sofern sie nach dem Recht eines Mitgliedsstaats gegründet wurde, ihren Sitz in diesem Mitgliedsstaat hat und mit der Wirtschaft eines Mitgliedsstaats in tatsächlicher und dauerhafter Verbindung steht.

¹⁴¹ Bkz. SE-Tüzüğü Md. 7: Der Sitz der SE muss in der Gemeinschaft liegen, und zwar in dem Mitgliedstaat, in dem sich die Hauptverwaltung der SE befindet. Jeder Mitgliedstaat kann darüber hinaus den in seinem Hoheitsgebiet eingetragenen SE vorschreiben, dass sie ihren Sitz und ihre Hauptverwaltung am selben Ort haben müssen.

¹⁴² Bkz. Md. 26/1: Die Rechtmäßigkeit der Verschmelzung wird, was den Verfahrensabschnitt der Durchführung der Verschmelzung und der Gründung der SE anbelangt, von dem/der im künftigen Sitzstaat der SE für die Kontrolle dieses Aspekts der Rechtmäßigkeit der Verschmelzung von Aktiengesellschaften zuständigen Gericht, Notar oder sonstigen Behörde kontrolliert.

¹⁴³ Bkz. Md. 3/1: http://www.erzincan.edu.tr/birim/HukukDergi/makale/2000_1_29.pdf : Devralma yolu ile birleşmede bir veya birkaç anonim şirketin malvarlığı tasfiye edilmeksizin bütün hak ve borçları ile birlikte devralan şirkete geçer ve dağılan şirket veya şirketin ortakları, devralan şirkete pay sahibi olurlar. Nakit ödeme yapıldığı takdirde bu miktar çıkarılan payların nominal veya muhasebe değerinin %10dan fazla olamaz. ; Bkz. Md. 4/1: Bu Yönergenin amaçları bakımından yeni bir şirket kurulması yolu ile birleşmede birleşmek isteyen birden çok anonim şirket, tasfiye edilmeksizin sonra erer, böylece dağılan şirketlerin malvarlıkları bütün hak ve borçlarıyla birlikte yeni şirkete geçer, bunun karşılığında kendi ortaklarına yeni şirketin payları verilir. Bu arada ortaklara yeni şirket tarafından nakit ödeme yapılacaksa, bunun çıkarılan payların nominal veya muhasebe değerinin % 10nu geçmemesi gerekir.

sayılı Yönerge¹⁴⁴ geçmiştir, ancak devralma ve kuruluş ile ilgili maddeler aynı kalmıştır.

Malvarlığı, bilançoya tabi olup olmadığına bakılmaksızın bütün aktif ve pasifleri, tüm hukuki ilişkileri ve sözleşmeleri kapsar. Birleşmede malvarlığı külli intikal yoluyla tümüyle ve tek bir işlemle (*uno acto*) devralan ve yeni kurulan şirkete geçer¹⁴⁵. SE, birleşmenin SE merkezinin bulunduğu ülke siciline tescili ile birlikte, tarafların isteklerinden bağımsız olarak ve başka bir işlem gerekmeksizin, devreden şirket veya şirketlerin hukuki statüsünü alır. Eğer ki, ticari sicil, tapu sicili veya rehin sicili gibi resmi sicillerde, devralınan şirkete ilişkin kayıtlar bulunuyorsa, bunların düzeltilmesi gerekmektedir. Banka hesapları sadece bildirici olmak üzere devredilir ve eşyalar devralan şirkete teslim edilir. SE-Tüzüğü Md. 29/1a) ve 2a)'da düzenlenen külli intikal, ulusal hukuktaki düzenlemelerden önceliklidir. Birleşme sonucu olarak, devredilen şirket kanun hükmüyle sona erer. Yukarıda belirtilen 2011/35 sayılı Yönerge Md. 3 ve Md. 4'e göre, bunun için şirketin tasfiyesi işlemine gerek yoktur.

Devredilen şirketin hissedarlarına karşılıklı olarak devralan şirketin hisseleri verilir. Yeniden kuruluş ile birleşmelerde yeni kurulan şirketin hisseleri dağıtılır. Sermaye, devralınan şirketin aktif ve pasifleri ile sağlanır. Devralma yolu ile birleşmede ise; mevcut hisseler devralan şirkete devredilebilir, yeni hisse senetlerinin dağıtımına başlanabilir.

Birleşen şirketler bunun dışında ek ödeme anlaşması yapabilir. Ancak bu ek ödeme, karşılıklı olarak verilen hisse senetlerinin nominal değerinin %10'unu geçemez. Almanya'da parça hisselerde nominal değer olmadığından, dağıtılacak olan hisse senetleri muhasebe oranının %10'unu geçemez.

SE-Tüzüğü Md. 27 uyarınca ticari sicilde yapılan birleşmenin tescili şu sonuçları doğurmaktadır: Aktif ve pasif varlıkların devralan veya yeni kurulan SE'ye aktarılması, devredilen şirketin hissedarlarının devralan veya yeniden kurulan SE'nin hissedarları olması ve devredilen şirketlerin sona ermesi.

---

¹⁴⁴ Anonim Şirketlerin Birleşmesine İlişkin 5. Nisan 2011 tarihli ve 2011/35 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Yönergesi.

¹⁴⁵ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 17 Rn. 14; bkz. SE-Tüzüğü Md. 29/1a, 2a.

II. Holding Avrupa Şirketi Kuruluşu

Holding-SE'ye ilişkin hükümler birleşme hükümleri ile kıyaslandığında, bunların daha kısıtlı ele alındığı söylenebilir. Holding Avrupa Şirketinin kurulmasına ilişkin hükümler sadece üç madde ile düzenlenmiştir¹⁴⁶. Holding Avrupa Şirketi en az iki anonim veya limitet şirketi tarafından kurulabilir¹⁴⁷. Holding, bir anonim şirketin (ana veya çatı olarak) türü olarak, ekonomik bütünlük sağlamak amacıyla bir veya daha fazla anonim şirkete (yavru ortaklıklar), yönetim ve kontrol olanağı veren oranda katılması olarak tanımlanabilir¹⁴⁸. Holding, ya hiç piyasaya çıkmaz, hizmet sunmaz veya yavru şirketlerle karşılaştırıldığında önemsenecek bir faaliyette bulunmaz. Görevlerini belirtmek gerekirse; en başta ortaklar hukukuna dayanarak, ortaklıkları yönetmek olduğunu görmekteyiz. Bunun dışında, yavru şirketlerle hâkimiyet sözleşmesi ve kâr dağıtım sözleşmesi yapması söz konusu olabilir. SE-Tüzüğü Md. 32-34 uyarınca kurulan Holding-SE'nin görevleri sadece bunlarla sınırlı değildir. Holding, kurulduktan sonra, görevi dışında başka faaliyetlerde de bulunabilir.

Holding kuruluşu, kuruluşu gerçekleştirmek isteyen her şirketin pay sahiplerince getirilmesi gereken payların veya diğer katılma taahhütlerinin asgari oranları tespit edilerek ve bu payların tanınmış olan oy haklarının %50sinden fazla olması ile gerçekleşir¹⁴⁹. Buna karşılık olarak, SE kuruluşunda kıymetli evrak niteliğinde senet koyan ortaklar, SE'nin hissedarı olurlar.

Holding kuruluşuna ilişkin hükümler çok kapsamlı olmadığından, ulusal hukukun uygulanabileceği düşünülebilir. SE-Tüzüğü Md. 15/1, anonim şirketlerin kuruluşuna ilişkin ulusal hükümlerin uygulanmasını öngörmektedir. Bundan kasıt sadece kuruluşla ilgili olanlardır; hazırlık ve karar aşamalarını kapsamaz. SE-Tüzüğü, hazırlık ve karar verme fasıllarını sadece genel olarak düzenlemiştir. Birleşme¹⁵⁰ ve Yavru-SE'de¹⁵¹ olduğu gibi, özel hükümler bulunmamaktadır. Bu

---

¹⁴⁶ Kara, s. 55.

¹⁴⁷ Spitzbart, s. 402; Wicke, s.199.

¹⁴⁸ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, s. 236.

¹⁴⁹ SE-Tüzüğü Md. 32/2.

¹⁵⁰ SE-Tüzüğü Md. 18.

¹⁵¹ SE-Tüzüğü Md. 36.

sebeple, hazırlık ve karar aşamaları için, yapı veya tüzük değişikliklerine ilişkin olan ulusal hükümler uygulanabilir.

Holding-SE’de ön plana çıkan başka bir sorun ise, holding kurucusunun kimlerin olduğuna ilişkindir. Holding kurucusunun şirket veya şirket ortaklarının olduğu düşünülebilir. SE-Tüzüğü Md. 32/6’yı dikkate aldığımızda, pay sahiplerinin değil de, anonim şirketinin/limitet şirketinin organı olarak genel kurulun/ortaklar kurulunun Şirket kuruluşuna ilişkin kararları verdiği görülmektedir. Bundan dolayı, kurucunun şirket olduğu söylenebilir. Diğer tarafta ise, her pay sahibi Md. 33/1’e göre SE holding kuruluşuna katılıp katılmayacağına, dolayısıyla holdingin kurulup kurulmayacağına dair karar vermektedir. Bunu göz önünde bulundurduğumuzda ise, şirket ortaklarının kurucu sıfatında olduğu söylenebilir. SE-Tüzüğü Md. 2/2’ye baktığımızda, metinde sadece ‘holding kuruluşunu amaçlayan şirketler’ bahse konudur veya Md. 32’de ‘kuruluşu amaçlayan şirketlerden bahsedilmektedir. Birleşmede ise, ‘birleşme yoluyla bir SE kuruluşuna dâhil olan şirketten bahsedilmektedir¹⁵². Burada, tutarlı bir şekilde özellikle farklı bir terimin kullanılması, şirketlerin değil asıl kurucuların şirket ortaklarının olduğu sonucunu ortaya çıkarır.

SE-Tüzüğü, kurucu niteliğine herhangi bir sonuç bağlamamıştır; kurucu unsuru sadece ulusal hukukun devreye girdiği an, kuruculara hak ve yükümlülükler verildiği an itibariyle önem arz edebilir.

Birleşme yolu ile Holding-SE’yi karşılaştırırsak, Holding-SE’de kuruluşu amaçlayan şirketlerin var olmaya devam ettikleri görülmektedir¹⁵³. Bunun dışında SE-Holding’de, hisse senetlerinin değişmesi pay sahibinin isteğine bağlıdır.

---

¹⁵² Bkz. SE-Tüzüğü Md. 18: In den von diesem Abschnitt nicht erfassten Bereichen sowie in den nicht erfassten Bereichen sowie in den nicht erfassten Teilbereichen eines von diesem Abschnitt nur teilweise abgedeckten Bereichs sind bei der Gründung einer SE durch Verschmelzung auf jede Gründungsgesellschaft die mit der Richtlinie 78/855/EWG in Einklang stehenden, für die Verschmelzung von Aktiengesellschaften geltenden Rechtsvorschriften des Mitgliedstaats anzuwenden, dessen Recht sie unterliegt.

¹⁵³ Bkz. SE-Tüzüğü Md. 32/1.2: Die die Gründung einer SE im Sinne des Artikels 2 Absatz 2 anstrebenden Gesellschaften bestehen fort.

SE-Holding kuruluş süreci öncelikle bir kuruluş planının hazırlanması ve sunulması ile başlar. Kuruluş planında, katılan şirketlerin yönetim ve idare organlarının holding kuruluşuna dair belirlediği şartlar yer alır. Bu plan, SE-Tüzüğü Md. 32/2 cümle 3 ve Md. 20/1h) ile bağlantılı olarak, Holding kuruluşunun hukuki ve ekonomik boyutlarını gerekçelendiren bir rapor ve kurulacak olan Holding-SE tüzüğünü içerir. Bu bağlamda, denetim organı ve üyeleri de seçilebilir¹⁵⁴. Akabinde 2001/86 sayılı Yönerge Md. 3'e göre, dâhil olan şirketlerin yönetim veya idare organları tarafından çalışanların temsilcileri ile SE'de çalışanların yönetime katılımını düzenlemek üzere müzakerelere başlamak için gerekli adımlar atılır. SE-Tüzüğü Md. 32/4,5'e göre, üye devletin mahkeme veya idari makamlar tarafından atadığı bilirkişiler, Holding-SE'nin 78/855/AET¹⁵⁵ sayılı Yönerge ile uygunluk içerisinde olduğuna dair pay sahiplerini bilgilendirme amaçlı bir rapor hazırlar. Sonrasında, SE-Holding kuruluşunu amaçlayan her bir şirketin genel kurulu kuruluş planını onaylar¹⁵⁶. Taraf şirketlere SE-Tüzüğü Md. 33/1, 2'ye göre, holdingin kuruluşuna katılıp katılmayacaklarına dair ve hisse oranlarını bildirmeleri için üç aylık süre verilir ve kuruluş şartlarının yerine getirilip getirilmediği hususu incelenir¹⁵⁷. Taraf şirketlerin SE-Holding kuruluşuna katılmayı öngördükleri hisselerini Md. 33/1 uyarınca belirtilen üç aylık süre içerisinde belirtmeyen hissedarlara bir aylık ek süre tanınmaktadır¹⁵⁸. En son aşama olarak Md. 32 ve Md. 33/2'de yer alan koşullar incelenir ve sonrasında SE tescil edilir¹⁵⁹.

Görüldüğü üzere, Holding Avrupa Şirketi kuruluşu çok aşamalıdır. Ulusal hükümler, örn. AktG Md. 29'da yer aldığı gibi, ani kuruluşlar, SE-Tüzüğü'ne aykırıdır ve uygulanamaz¹⁶⁰.

---

¹⁵⁴ SE-Tüzüğü Md. 40/2.

¹⁵⁵ 78/855 sayılı Yönerge'nin yerine 2011/35 sayılı Yönerge geçmiştir.

¹⁵⁶ SE-Tüzüğü Md. 32/6.

¹⁵⁷ SE-Tüzüğü Md. 33/3.1.

¹⁵⁸ SE-Tüzüğü Md. 33/3.2.

¹⁵⁹ SE-Tüzüğü Md. 33/5.

¹⁶⁰ Bkz. § 29 AktG Errichtung der Gesellschaft: Mit der Übernahme aller Aktien durch die Gründer ist die Gesellschaft errichtet.

III. Avrupa Şirketinin Yavru Şirket Yolu ile Kuruluşu

SE, yavru şirket yolu ile en az iki şirket veya tüzel kişi tarafından kurulabilir¹⁶¹. Kuruluş sürecine ilişkin koşullar ulusal hukuka göredir. Yavru-SE, SE-Tüzüğü Md. 35'e göre Md. 2/3'e uygun olarak kurulabilir. Şirket merkezi ve yönetim merkezi Topluluk sınırları içerisinde bulunan ve bir üye devlet hukukuna göre kurulmuş, Antlaşma'nın 48. maddesinin 2. fıkrasında¹⁶² yer alan kamu hukuku ve özel hukuk tüzel kişilerden en az ikisi farklı bir üye devlet hukukuna tabi ise veya en az iki yıldır diğer üye devlet hukukuna tabi bir bağlı şirkete veya diğer üye devlette bulunan bir şubeye sahip ise, hisseleri için taahhütte bulunarak bir Yavru-SE kurabilirler. Antlaşmanın 48. maddesinin 2. fıkrasına göre; 'şirketler' terimi kâr amacı gütmeyenler hariç, kooperatifler de dâhil olmak üzere, medeni hukuk veya ticaret hukukuna göre kurulmuş şirketler ile kamu hukuku veya özel hukuk hükümlerine tabi diğer tüzel kişileri ifade eder. Bir şirket veya tüzel kişi, hizmetlerini ücret karşılığı sunuyorsa, kâr amacı gütmektedir¹⁶³.

Yavru-SE, Md. 3/2 doğrultusunda, sadece SE tarafından da kurulabilir. Bu durumda, diğer şirketlerin katılımına ihtiyaç yoktur. Kuruluş sürecinde münhasır uygulanacak hukuk ulusal hukuktur¹⁶⁴. Aynı şekilde taahhüt edilen katılım payının nasıl aktarılacağına dair hükümler ulusal mevzuat doğrultusundadır. Bir görüşe göre, Tüzükteki boşlukları kapatmak için, birleşme ve holding kuruluşuna ilişkin maddelerin kıyas yolu ile uygulanması gerekir. Ancak Tüzükte açık olarak ulusal hukukun uygulanması gerektiğine dair hükümler bulunmasından dolayı, boşluktan bahsedilemez¹⁶⁵.

Yavru şirketin kuruluşuna ilişkin kuruluş planı açıklanır ve ardından kurucu şirketlerin yönetim ve idare organları, 2001/86 sayılı Konsey Yönergesi Md. 3/1'e

---

¹⁶¹ Hans v. der Groeben, Jürgen Schwarze, *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 6. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2003), Art. 44 EG, Rn. 64.

¹⁶² = Avrupa Birliği İşleyişi Hakkında Antlaşma Md. 54/2.

¹⁶³ Christian Callies, Matthias Ruffert, *EUV/AEUV Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta*, 4. Auflage, (München: Beck, 2011), A, Kapitel 2, Art. 54, II, Rn. 2.

¹⁶⁴ SE-Tüzüğü Md. 36: Auf die an der Gründung beteiligten Gesellschaften oder sonstigen juristischen Personen finden die Vorschriften über deren Beteiligung an der Gründung einer Tochtergesellschaft in Form einer Aktiengesellschaft nationalen Rechts Anwendung.

¹⁶⁵ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 35, Rn. 7.

göre, şirket çalışanlarının temsilcileri ile çalışanların yönetime katılımını düzenlemek üzere görüşmelere başlamak için, gerekli adımları atarlar¹⁶⁶.

Yavru-SE'nin kuruluşuna katılan şirketler veya diğer tüzel kişiler için, ulusal hukukta anonim şirket tipindeki yavru şirketin kuruluşuna katılma ile ilgili hükümler uygulanır. Yavru-SE kuruluşu, yukarıda da belirtildiği üzere, Avrupa Birliği İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 54. maddesinin 2. fıkrasına göre kamu hukuku ve özel hukuk tüzel kişiler tarafından kurulabilir; gerçek kişiler ise bahse konu olamaz.

Almanya'dan örnek vermek gerekirse, dikkate alınabilecek şirketler ve tüzel kişiler, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketi (KGaA)¹⁶⁷, kooperatifler (eG)¹⁶⁸, kolektif ortaklık şirketi (OHG)¹⁶⁹, adi komandit şirketi (KG), ortaklık şirketi (PartG)¹⁷⁰, karşılıklı sigorta birliği (VVG)¹⁷¹, ticari amaç güden sicile kayıtlı dernek (eV)¹⁷², adi şirket (GbR)¹⁷³, ticari amaç güden vakıf, Avrupa Ekonomik Çıkar Gruplaşması (EWIV)¹⁷⁴ ve kamu kuruluşlarıdır.

SE-Tüzüğü Md. 36, Md. 15'i tamamlar. Md. 36, yukarıda da belirtildiği üzere, eğer anonim şirket tipinde yavru şirketin kuruluşu söz konusu ise, ulusal hukuka atıfta bulunmaktadır. Bu demektir ki; ulusal düzeyde kurulan şirketlere uygulanan normlar ve hâkimlerin yarattığı hukuk geçerlidir. Şirket merkezi ile yönetim merkezinin aynı yerde olmaması halinde, uygulanacak hukuk ilgili üye devletin uluslararası şirketler hukukuna göre belirlenir¹⁷⁵.

---

¹⁶⁶ 2001/86 Yönergesi Md. 3/1: Wenn die Leitungs- oder die Verwaltungsorgane der beteiligten Gesellschaften die Gründung einer SE planen, leiten sie nach der Offenlegung des Verschmelzungsplans oder des Gründungsplans für eine Holdinggesellschaft oder nach der Vereinbarung eines Plans zur Gründung einer Tochtergesellschaft oder zur Umwandlung in eine SE so rasch wie möglich die erforderlichen Schritte – zu denen auch die Unterrichtung über die Identität der beteiligten Gesellschaften und der betroffenen Gesellschaften und der betroffenen Tochtergesellschaften oder betroffenen Betriebe sowie die Zahl ihrer Beschäftigten gehört – für die Aufnahme von Verhandlungen mit den Arbeitnehmervertretern der Gesellschaften über die Vereinbarung über die Beteiligung der Arbeitnehmer in der SE ein.

¹⁶⁷ Kommanditgesellschaft auf Aktien.

¹⁶⁸ Eingetragene Genossenschaft.

¹⁶⁹ Offene Handelsgesellschaft.

¹⁷⁰ Partnerschaftsgesellschaft.

¹⁷¹ Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit.

¹⁷² Eingetragener Verein.

¹⁷³ Gesellschaft bürgerlichen Rechts.

¹⁷⁴ Europäische Wirtschaftliche Interessenvereinigung.

¹⁷⁵ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 36, Rn. 4.

Yavru-SE kuruluşu kurucu şirket için şirket esas mukavelesinin değişikliğe uğrayacağı anlamına gelecekse, bu tür sözleşme değişikliklerine ilişkin şekli ve maddi hususlar da dikkate alınmalıdır.

Tüzük değişikliğinin hangi boyutta olacağı kurucu şirketin tipine bağlıdır. Sermaye şirketlerinde esas itibariyle çoğunluk kuralı egemendir. Almanya’da, anonim şirketler için AktG Md. 179, komandit şirketler için Md. 285/2, limitet şirketler için Alman Limitet Şirketler Kanunu Md. 53/2¹⁷⁶, kooperatiflerde Alman Kooperatifler Kanunu Md. 16/2 dikkate alınmalıdır. Şekli koşul açısından tasdik zorunludur ve genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin işlemler yerine getirilmelidir. Şahıs şirketlerinde¹⁷⁷ ise şirket esas mukavelesinin değiştirilmesini gerektiren yasal normlar mevcut değildir. Bu şirketlerde oybirliği esastır.

IV. Avrupa Şirketinin Dönüşüm Yolu İle Kuruluşu

SE-Tüzüğü Md. 2/4 doğrultusunda, bir üye devlet hukukuna göre kurulmuş, şirket merkezi ve yönetim merkezi Topluluk içerisinde bulunan bir anonim şirketi, en az iki yıldan beri başka bir üye devletin hukukuna tabi bir yavru şirketi varsa, SE’ye dönüştürülebilir¹⁷⁸. Mevcut bir anonim şirketin SE’ye dönüşümü SE-Tüzüğü Md. 37’de düzenlenmiştir. Bir anonim şirketinin SE’ye dönüşümü, şirketin tasfiyesi veya yeni bir tüzel kişiliğin oluşması anlamına gelmez. Şirket merkezi, dönüşüm nedeniyle Md. 8 uyarınca, başka bir üye devlete nakledilemez. İlgili şirketin yönetim veya idare organı dönüşümün hukuki ve ekonomik yönlerini açıklayan, gerekçelendiren, hissedarlar ve işçiler için SE’nin kabulünün sonuçlarını içeren bir dönüşüm planı ve rapor hazırlar. Dönüşüm planı 68/151/AET sayılı Yönerge Md. 3’e uygun olarak her üye devlet hukukunda belirtilen şekilde, dönüşüme karar vermek üzere toplantıya çağrılan genel kurul tarafından en geç genel kurul toplantısından bir ay önce ilan edilir¹⁷⁹. 7. fıkrada belirtilmiş olan genel kurul toplantısından önce, 78/855/AET sayılı Yönerge Md. 10¹⁸⁰ doğrultusunda SE’ye dönüşen şirketin tabi

---

¹⁷⁶ GmbHG.

¹⁷⁷ GbR, OHG, KG, PartG.

¹⁷⁸ Dausen, E. III. Rn.159.

¹⁷⁹ Manz/Meyer/Schröder, (Schröder), B, Art. 66, Rn. 12.

¹⁸⁰ Şükrü Yıldız (çev.), “Avrupa Topluluğunun Anonim Şirketlerin Birleşmesine ilişkin 9 Ekim 1978 tarih ve 78/855/EEC sayılı Şirketler Hukuku Üçüncü Konsey Yönergesi”, *AÜEHFD*, C. IV, S. 1-2 (2000), s.628.

olduğu üye devlette bulunan adli veya idari makamlarca atanan veya ruhsat sahibi olan bir veya daha fazla bağımsız bilirkişi, 77/91/AET sayılı Yönergeye uygun şekilde, şirketin net malvarlığının, en az kendi sermayesi artı kanun veya statü çerçevesinde dağıtılmayacak ihtiyatların toplamına eşit olduğunu, yaptığı inceleme sonucuna göre açıklar. Bahse konu olan şirketin genel kurulu, dönüşüm planını SE'nin statüsü ile birlikte onaylar. Genel kurul kararı, 78/855/AET sayılı Yönerge Md. 7'nin uygulanmasına ilişkin ulusal hükümlere göre kabul edilir. Üye devlet, çalışanların yönetime katılımının organize edildiği bir şirketin dönüşümüne karar verilmesini, yetkili organda alınacak nitelikli çoğunluk veya oybirliğine bağlayabilir. Dönüştürülecek şirketin ulusal hukuku, örf ve adet hukukundan, iş sözleşmelerinden doğan çalışma şartları ve mevcut haklar ve yükümlülükleri tescil ile birlikte SE'ye geçer.

V. Avrupa Şirketinin Ulusal Hukuka Göre Anonim Şirkete Geri Dönüşümü

Bir anonim şirketinin nasıl SE'ye dönüşmesi mümkün ise, bir SE de, şirket merkezinin bulunduğu üye devlet hukukuna tabi bir anonim şirkete dönüştürülebilir. Ancak bu karar tescilden iki yıl geçmeden veya ilk iki yıllık bilanço onaylanmadan önce verilemez¹⁸¹.

VI. Hazır Şirket Şeklinde Avrupa Şirketi ve Avrupa Şirketi İçin Uygunluğu

SE-Tüzüğü'nün amacı faaliyet gösteren şirketin yeniden yapılanması ve AB düzeyinde faaliyet göstermesidir. Burada sorgulanması gereken bir diğer konu, hazır bulunan şirketlerin¹⁸² de Avrupa Şirketi olarak kurulmasının mümkün olup olmadığıdır. Hazır şirket; anonim şirket veya GmbH olarak sadece satım hedefi ile kurulan şirket olarak tanımlanabilir¹⁸³. Bu tür şirketler; adı üstünde hazır bulunmakta ve şirket kurmak isteyen girişimcilerin işlerini hâlihazır oldukları için kolaylaştırmaktadır. Öncelikle, hazır şirketlerin Avrupa Şirketi olarak kurulmasının SE-Tüzüğüne aykırı olup olmadığı açığa kavuşturulmalıdır. SE-Tüzüğü'nün 2. ve 10.

---

¹⁸¹ Wicke, s.201; SE-Tüzüğü Md. 66/1: Eine SE kann in eine dem Recht ihres Sitzstaates unterliegende Aktiengesellschaft umgewandelt werden. Ein Umwandlungsbeschluss darf erst zwei Jahre nach Eintragung der SE oder nach Genemigung der ersten beiden Jahresabschlüsse gefasst werden.

¹⁸² = Vorratsgesellschaft.

¹⁸³ Joachim Luke, "Vorrats-SE ohne Arbeitnehmerbeteiligung?", NZA 2013, s. 942 vd.

Gerekçe Maddelerinden anlaşıldığı kadarıyla, Avrupa Şirketinin kurulmasıyla ayrı üye devlette bulunan şirketler birlikte ekonomik faaliyet gösterir. Bir başka husus ise, SE-Tüzüğü'nün 40 yıllık bir serüven sonucu İşçilerin Yönetime Katılmasına ilişkin Yönergenin yürürlüğe girmesidir. Bu Yönerge ile kurucu şirketlerin işçi çalıştırdıkları varsayılmaktadır. Dolayısıyla hazır şirket değil, faal durumdaki şirketler esas alınmakta ve kanun koyucu burada bu şekilde zımnen faal şirketleri kastetmektedir. Ancak, yine de çalışanları olmayan bir SE ile hazır şirket ayırt edilmelidir.

Hazır şirketin, Avrupa Şirketi için uygun olup olmadığı kuruluş aşamasında SE-Tüzüğü Md. 2 ve 3 kapsamında tartışılmaktadır. Yukarıda da ayrıntılı olarak açıklandığı üzere; Avrupa Şirketi, birleşme yolu (Md. 17-31), Holding kuruluşu (Md. 32-33), yavru şirket kuruluşu (Md. 35-36 ve Md. 3/2) ve dönüşüm yolu ile (Md. 37) mümkün olmaktadır.

Bir kısım doktrin, hazır şirkete karşı görüş belirtmiş ve gerekçe olarak SE-Tüzüğü Md. 12/2'de yer alan çalışanların katılımının hazır şirkette fiilen mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Bu görüşe katılan mahkemeler de olmuştur. Bunun dışında, hazır şirket aleyhine olan bir diğer husus, *numerus clausus* ilkesinden kaynaklanmaktadır. Doktrindeki hâkim görüş ise, hazır şirketin SE kuruluşu için uygun olduğunu savunmaktadır.¹⁸⁴

---

¹⁸⁴ Forst, Gerrit, "Die Beteiligung der Arbeitnehmer in der Vorrats-SE", NZG 2009, s. 687 vd.

4. BÖLÜM: 2001/86 SAYILI ÇALIŞANLARIN YÖNETİME KATILMASI HUSUSUNDA AVRUPA ŞİRKETİNİN STATÜSÜNÜN TAMAMLANMASINA İLİŞKİN YÖNERGE¹⁸⁵

A. Çalışanların Yönetime Katılmasına İlişkin Genel Bilgi

Avrupa Şirketi'nin bütün olarak anlaşılabilmesi için, Tüzük hükümlerine ilaveten 2001/86 sayılı Çalışanların Yönetime Katılması Hususunda Avrupa Şirketinin Statüsünün Tamamlanmasına İlişkin Yönerge hükümleri önem arz etmektedir. 'Tarihçe' başlığı altında da değinildiği üzere SE-Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesi, çalışanların katılımına ilişkin sorunların ortadan kalkması ile mümkün olmuştur. Bulunan çözüm ise, SE-Tüzüğü Md. 12/2,3'te hüküm altına alınmıştır. Genel olarak; Yönerge uyarınca, Avrupa Şirketinde çalışanların katılım haklarına dair hususlar, kural olarak, bir Avrupa Şirketindeki çalışanları temsil eden özel müzakere komisyonu ile o şirketin yetkilileri arasında yapılacak müzakereler yoluyla belirlenir. Müzakereler sonucunda herhangi bir anlaşma sağlanamadığı takdirde, Yönergede belirtilmiş olan standart kurallar kendiliğinden uygulamaya geçer¹⁸⁶.

Yönergeyi incelediğimizde; 3 bölüm ve 17 maddeden oluştuğunu görmekteyiz. I. Bölümde 'Genel Hükümler' başlığı altında Yönergenin amacı (Md. 1) ve SE-Tüzüğü ve SE-Yönergesinde önem arz eden tanımlar (SE, İştirakçi Şirketler, Yavru Şirket, İlgili Yavru Şirket veya İşletme, Çalışanların temsilcileri, Temsil organı, Özel müzakere organı, Çalışanların katılımı, Bilgilendirme, Danışma, Katılım) açıklanmaktadır (Md. 2). II. Bölüm 'Müzakere Prosedürü' başlığı altında 3.-7. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Ayrıntılı bir şekilde sıralamak gerekirse, bunlar Müzakere Usulü, Anlaşmanın İçeriği, Müzakerelerin süresi, Müzakere usulüne uygulanacak hukuk, 'Standart Kurallar' olarak yer almaktadır. III. Bölüm 'Çeşitli

¹⁸⁵ Yönerge metni için bkz.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:294:0022:0032:de:PDF> ; T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yayın No: 11, Çalışma Mevzuatı ile ilgili Avrupa Birliği Direktifleri, Çalışanların Yönetime Katılımı Hususunda Avrupa Şirketi Statüsünü Tamamlayan 8 Ekim 2001 Tarih ve 2001/86/EC Sayılı Konsey Direktifi, s. 277-286; 17.03.2015: <http://www.casgem.gov.tr/Casgem/content/conn/casgem/path/Contribution%20Folders/Casgem/AnaSayfa/Yay%C4%B1n%20ve%20Dokumantasyon/1-AB.pdf;jsessionid=VjcTTsLZYfzzQ02zc3fHSpW1h1hFx7RmyhQj7z63xcpmhGg2WPnS!-444087604>.

¹⁸⁶ Azarkan, s.15.

Hükümler' olarak tanzim edilmiş ve 8.-17. maddeleri arasında hüküm altına alınmıştır.

B. Türk ve Alman Hukukunda Çalışanların Yönetime Katılması

Tez çalışmasının bu kısmında, Avrupa Şirketi açısından uygulamadaki en çok önem arz eden maddelerin içeriği ve değerlendirmesi yer alacaktır. Öncelikle çalışanların yönetime katılması müessesini daha iyi anlatmak ve özetlemek için, Türk ve Alman Hukukunda çalışanların yönetime katılımını ele aldıktan sonra 2001/86 sayılı Yönergeye değinilecektir.

I. Türk İş Hukukunda Çalışanların Yönetime Katılması

Yönetime katılma kavramı genel itibariyle, işyerinde alınan kararlardan etkilenen çalışanların işverenin yanında söz konusu işletmenin işletilmesi hakkındaki işletme politikası ve ekonomisine dair karar alma sürecine katılımı olarak tanımlanabilir¹⁸⁷. Bunun amacı ise, sermaye ve emek arasındaki çatışmanın önlenerek bir nevi çalışanların sosyal haklarının korunmasıdır¹⁸⁸.

Türkiye’de Yönetime Katılmanın tarihi gelişmesine baktığımızda, yönetime katılma ile ilgili kanuni düzenleme örneği madencileri koruma amaçlı ‘Ereğli Havza-i Fahmiye Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun’ ile 10.09.1921 tarihinde ortaya konulmuş, ancak uygulamada yerini bulamamıştır. İlk genel yasal düzenleme 08.06.1936’da kabul edilen ve 15.06.1937 tarihinde yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanunu Çalışma Bakanlığı tarafından öngörülecek iş yerlerinde işçi temsilcisinin bulunduğu bir kurul tarafınca işin niteliği de dikkate alınarak asgari ücretin belirlenmesinin öngörülmesiyle birlikte uygulanmaya başlanmıştır. Sonraki yıllarda, 440 sayılı ‘İktisadi Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri ve İştirakler hakkında Kanun’ yürürlüğe girmiş ve 1980 darbesi sonrasında yürürlükten kaldırılmıştır. 4773 sayılı ‘İş Kanunu, Sendikalar Kanunu ile Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması

---

¹⁸⁷ Cevat Gökhan Erbaş, *Türk ve Alman İş Hukukunda İşçinin Yönetime Katılması*, 1. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013), s. 21.

¹⁸⁸ Erbaş, s. 22.

Hakkında Kanun' ile birlikte çalışanların hakları genişletilmiştir. Bunlara örnek vermek gerekirse; iş güvencesi, çalışanların feshe karşı korunması ve çalışanların yönetime katılmaları ile birlikte Türk hukuk tarihinde çalışanların korunması bakımından büyük bir adım atılmıştır. Bu kanunda yer alan geçici Md. 13 ile iş yeri temsilcileri ile ilgili olarak yeni bir düzenleme getirilinceye kadar, iş yerinde sendika temsilcilerinin bulunmadığı durumlarda, o iş yerinde çalışan işçiler tarafından seçilecek işçi temsilcilerinin görev yapacağı düzenlenmiştir¹⁸⁹.

II. Müzakere Organının Oluşumu ve Faaliyeti

Müzakere usulü SE-Yönergesi'nin 3. maddesinde düzenlenmektedir. Müzakere organının çağırılması, 3. maddede yer alan dört halde (birleşme, Holding-SE kuruluşu, yavru şirketin kurulması, anonim şirketin SE'ye dönüştürülmesi) söz konusudur. SE-Yönergesi'nin 3. maddesinin 2. fıkrasına göre, müzakere organının nasıl kurulacağı üye devletlere bırakılmıştır. Üye devletler sadece mümkün oldukça katılan her şirketin en az bir kişi tarafından temsil edilmesini sağlamakla yükümlüdür.

III. Çalışanların Katılımına İlişkin Anlaşma: Bilgilendirme ve Danışma Haklarından Vazgeçme

İşçilerin katılımına ilişkin anlaşma; bilgilendirme ve danışma haklarını içermektedir. İki hususun da nasıl işlenmesi gerektiğine dair mevcut Yönergede düzenleme yok. Md. 2/i ve 2/j'de bilgilendirme ve danışmanın uluslararası kabullerle bağlantılı olması gerektiği hususu yer almaktadır. Bunun dışında bilgilendirmenin, zaman, şekil ve içerik açısından ayrıntılı bir incelemeye ve gerekli hazırlıkların yapılmasına imkân verecek, dolayısıyla işçi temsilcilerinin ilgili konulara ilişkin görüş sunmaları mümkün olacak şekilde yapılması öngörülmüştür.

Müzakere organının bilgilendirme ve danışma haklarını uluslararası seviyede düzenlememe kararı vermesi de Yönergenin 6. gerekçe maddesine aykırıdır. Bu maddeye göre, uluslararası bilgilendirme ve danışma usulleri her halükarda garanti edilmelidir. Ancak bu madde SE-Yönergesi'nin 4. maddesinin 2. fıkrası ile

---

¹⁸⁹ Erbaş, s. 34.

çelişmektedir. Md. 4/2 tarafların özerkliliği saklı kalmak üzere anlaşmada yer alması gereken asgari şartları içermektedir. Bu sebeple, yukarıda da belirtilen bilgilendirme ve danışma haklarına ilişkin vazgeçme kararının alınması, Md. 3/6'yı da müzakerelerin başlaması veya başlayan müzakerelerin sona ermesi açısından göz önünde bulundurursak, mümkün gözükmemektedir.

IV. Anlaşmanın Niteliği

Bir başka önemli konu ise, anlaşmanın hangi nitelikte olduğudur. Örneğin; SE' nin merkezi Almanya'da ise, bu husus Alman hukukuna göre değerlendirilmelidir. Fakat iş hukuku mevzu bahis olduğunda konu sorunlu bir hal almaktadır. Bir taraftan bakıldığında, anlaşma toplu iş sözleşmesi gibi nitelendirilebilir; ancak Toplu İş Sözleşme Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca, toplu iş sözleşmeleri sendikalar ve üst düzey kuruluşlar tarafından yapılabilir. Buna ilave edeceğimiz bir husus da, toplu iş sözleşmelerinin grev sonucunda yapılmasıdır. SE-Yönergesi de bu amaca hizmet etmemektedir. Bu sebeple, anlaşmanın ancak ve ancak normatif etkili toplu sözleşme niteliğinde olduğu söylenebilir¹⁹⁰.

C. Müzakere Usulü

Müzakere usulü 2001/86 sayılı Yönerge Md.3'te düzenlenmiştir. Bu maddenin 1. fıkrasına göre, İştirakçi şirketlerin yönetim ya da idare organları bir SE kuruluş planı hazırladıklarında, birleşme şartlarını içeren taslağı yayınladıktan ya da holdingi kurduktan hemen sonra ya da bir yavru şirket kurma planı ya da bir SE'ye dönüşme üzerinde anlaştıktan sonra, şirketlerin çalışanlarının temsilcileriyle SE'deki çalışanların katılımına ilişkin düzenlemeler üzerine müzakereleri başlatmak için, iştirakçi şirketlerin, ilgili yavru şirketlerin ya da kuruluşların kimliği ve bunların çalışan sayısı ile ilgili bilgi vermeyi içeren gerekli adımları atarlar¹⁹¹.

---

¹⁹⁰ Ebba Herfs-Röttgen, "Probleme der Arbeitnehmerbeteiligung in der Europäischen Aktiengesellschaft", *NZA* 2002, s. 363.

¹⁹¹ Olaf Kisker, "Unternehmerische Mitbestimmung in der Europäischen Gesellschaft, der Europäischen Genossenschaft und bei grenzüberschreitender Verschmelzung im Vergleich", *RdA* 2006, s. 207.

I. Çalışanların Katılımı

Çalışanların katılımı bu Yönergenin 2. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre çalışanların katılımı; çalışanların temsilcilerinin şirket içinde alınacak kararlarda bir etki yaratabilmelerine yarayacak olan bilgilendirme¹⁹², danışma¹⁹³ ve katılımı¹⁹⁴ içeren her türlü mekanizmadır. Md. 3/1'de yer alan hedeflere ulaşmak için, iştirakçi şirketleri ve ilgili yavru şirketleri ya da kuruluşları temsil eden özel bir müzakere organı 2. fıkrada sıralanmış olan kriterlere göre kurulur.

II. Taraflar Arasında Anlaşma

Çalışanların katılımına ilişkin anlaşmada Md. 4/2'de belirtilen hususlar yer almalıdır. Bunlar; tarafların özerkliğini etkilemeyecek şekilde,

- a) Uygulama alanını,
- b) Bir SE'de, ve onun yavru şirketlerinde ve kuruluşlarında çalışanlara bilgi verilmesi ve danışılması ile bağlantılı olarak, SE'nin yetkili organının tartışma ortağı olacak temsil organının oluşumu, üye sayısı ve sandalyelerin dağılımını,
- c) Temsil organının işlevleri ve temsil organına bilgi verme ve danışma usulünü,
- d) Temsil organının toplanma sıklığını,
- e) Temsil organına tahsis edilecek mali ve maddi kaynakları,
- f) Müzakereler süresince, taraflar, temsil organı yerine, bir ya da birden fazla bilgilendirme ve danışma usulü oluşturmaya karar verirse, bu usullerin uygulanmasına yönelik düzenlemeleri,
- g) Müzakereler esnasında, tarafların katılım hususunda düzenlemeler yapmaya karar vermesi halinde, (eğer varsa) çalışanların seçme, atama, tavsiye etme ve muhalefet

---

¹⁹² 2001/86 Yönergesi Md. 2 (i): Bir SE'yi ve bir başka üye devlette bulunan yavru şirketlerinden veya kuruluşlardan herhangi birini ilgilendiren konularda SE'nin yetkili organının çalışanları temsil eden organı ve/veya çalışanların temsilcilerini bilgilendirmesi veya tek bir üye devletin karar organlarının yetkisini aşan hususlarda; bu bilgilendirmenin çalışanların temsilcilerinin muhtemel etkiyi derinlemesine değerlendirebilecekleri ve gerektiğinde SE'nin yetkili organıyla istişare hazırlığı yapabileceği bir zamanda, şekilde ve içerikte yapılmasıdır.

¹⁹³ 2001/86 Yönergesi Md. 2 (j): Çalışanların temsilcilerinin, kendilerine verilen bilgiler çerçevesinde, yetkili organ tarafından öngörülen tedbirler hakkında SE'nin karar alma sürecinde dikkate alınabilecek olan fikirlerini belirtebilmelerine zamanlama, şekil ve içerik itibarıyla imkan tanıyan, çalışanları temsil eden organ ve/veya çalışanların temsilcileri ile SE'nin yetkili organı arasında diyalog kurulması ve fikir alışverişi yapılmasıdır.

¹⁹⁴ 2001/86 Yönergesi Md. 2 (k): Çalışanların temsilci organının ve/veya çalışanların temsilcilerinin şirketin işlerinde aşağıdaki yollarla etkili olmasıdır: - Şirketin denetim veya idare organlarındaki bazı üyelerin seçimi veya atanması hakkı ya da - Şirketin denetim veya idare organlarındaki üyelerin bazılarının ya da tamamının atanmasını tavsiye etme veya buna muhalefet etme hakkı.

etme hakkına sahip olacağı SE'nin idari ve denetim organlarındaki üye sayısı, bu üyeleri seçme, atama, tavsiye etme ve bunlara muhalefet etme usulleri ve bu üyelerin hakları da dâhil bu düzenlemelerin içeriğini,

h) Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi ve süresi, anlaşmanın tekrar görüşülmesini gerektirecek haller ve tekrar görüşme usullerini kapsamaktadır.

III. Süre ve Uygulanacak Hukuk

Müzakereler Md. 5/1 uyarınca altı ay sürebilir ve uzlaşmalı olarak en fazla 1 yıla kadar uzatılabilir. Müzakere usulüne uygulanacak hukuk, SE merkezinin bulunacağı üye devlet hukukudur, Md. 6¹⁹⁵.

IV. Standart Kural Çözümü

Taraflar, Md. 5'te belirtilen azami süre içerisinde çalışanların katılımına ilişkin bir anlaşmaya varamamışlar ise, Yönergenin 7. maddesine göre, üye devletler, Md. 1'de belirtilen hedeflere ulaşmak için, 3. fıkrasını ihlal etmeksizin, çalışanların katılımı hususunda, standart kurallar belirlerler. Bu kurallar, Yönergenin ekinde bulunan hükümlerle uyum içinde olmalıdır. SE merkezinin bulunduğu üye devletin çalışanların yönetime katılımı ile ilgili standart kurallar taraflar anlaşmışlarsa veya Yönergenin 5. maddesinde öngörülen süre dâhilinde bir anlaşmaya varılamamışsa ve iştirak eden şirketin yetkili organı standart kuralların SE'ye uygulanmasını veya bu şekilde SE'nin tescili ile birlikte bu sürecin devamını onaylamışsa ve özel müzakere organı Md. 3/6'da belirtilen kararı almamışsa, uygulanacaktır.

Bunun dışında, Şirketteki katılım, SE kuruluşuna göre fark göstermektedir; örneğin Md. 7/2'ye göre, dönüşüm yoluyla kurulan SE'lerde, üye devlette çalışanların yönetim ve denetim organlarının katılımına ilişkin kurallar SE'ye dönüşen şirkete uygulanmışsa, burada da uygulanır.

Diğer kuruluş türlerinde ise, çalışanların katılımının mevcudiyetine bakılmaktadır. Birleşme yoluyla kurulan bir SE tescil edilmeden önce, bir veya birden çok katılan

---

¹⁹⁵ Ebba Herfs-Röttgen, "Arbeitnehmerbeteiligung in der Europäischen Aktiengesellschaft", NZA 2001, s. 427.

şirketin veya çalışanların yönetime katılımıyla ilgili birden fazla türü mevcutsa ve katılan tüm şirketlerdeki toplam çalışanların en az %25'ini kapsıyorsa; özel müzakere kurulu çalışanların yönetime katılmalarıyla ilgili uygun karar alınır. SE-Holding'de veya yavru şirkette ise, bu oran %50'yi kapsamalıdır¹⁹⁶.

SE'ye iştirak eden şirketlerde çalışanların yönetime katılmalarıyla ilgili birden fazla katılım türü mevcutsa, burada hangi katılım şeklinin uygulanacağı hakkında özel müzakere kurulu karar verir. Üye Devletler, kendi topraklarında tescil edilmiş bir SE ile ilgili bir karar bulunmaması halinde uygulanmak üzere kurallar koyabilirler. Özel müzakere organı, iştirak eden şirketleri alınan bütün kararlar hakkında bilgilendirir.

D. Çalışanların Yönetime Katılmasına İlişkin Düzenlemenin Olmamasının Sonucu

SE-Tüzüğü'nün 12. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Avrupa Şirketi, 2001/86 sayılı Yönergenin 4. maddesinde belirtildiği gibi bir anlaşma yapmadan tescil edilemez. Ancak içtihatlarda da görüldüğü üzere, bu kuralın istisnası da mevcuttur. Buna örnek olarak Düsseldorf Yüksek Eyalet Mahkemesi'nin 30.03.2009 tarihli ve I-3 Wx 248/08 sayılı kararı örnek verilebilir. Karara esas teşkil eden olayda Bonn merkezli bir GmbH ile merkezi Birmingham'de bulunan bir İngiliz limitet şirketi Yavru-SE kurmak ve işçi çalıştırmayacaklarını beyan ederek Avrupa Şirketini tescil ettirmek ister. Sulh Hukuk Mahkemesi bu talebi 28.05.2008 tarihli kararı ile SE-Tüzüğü'nün 12. maddesinin 2. fıkrasını gerekçe göstererek reddeder. Eyalet Mahkemesinde bu karara itiraz edilir; fakat Eyalet Mahkemesi de 24.09.2008 tarihinde Sulh Hukuk Mahkemesi kararının doğru olduğuna kanaat getirir. Buna müteakip, taraflar şikâyet yolu ile Düsseldorf Yüksek Eyalet Mahkemesine başvurur ve Yüksek Eyalet Mahkemesi, Eyalet Mahkemesinin vermiş olduğu kararı bozar¹⁹⁷.

SE-Tüzüğü Md. 16/1'e göre, SE, 12. madde hükümlerine göre tescil edildiği gün tüzel kişiliği haiz olur. 2001/86 sayılı İşçilerin Yönetime Katılması Hususunda Avrupa Şirketi'nin Statüsünün tamamlanmasına ilişkin Yönergenin amacı,

¹⁹⁶ Pulaşlı, *BATİDER*, s. 23.

¹⁹⁷ Düsseldorf Yüksek Eyalet Mahkemesi'nin 30.03.2009 tarihli kararı (I-3 Wx 248/08) için bkz.: OLG Düsseldorf: "Eintragung einer Societas Europaea ohne Regelung der Arbeitnehmerbeteiligung", *FGPrax* 2009, s. 124 vd.

Çalışanların yönetime katılma haklarını garanti altına almak ve müzakerelere öncelik tanımaktır. Buna ilaveten, SE-Tüzüğü Md. 12/2'de kurucu şirketler ve Avrupa şirketinin çalışanlarının olduğu varsayılmaktadır. Ancak bu Avrupa şirketinin işçisinin olmaması halinde SE'nin kurulamayacağı anlamına da gelmez. İşçi alıştırmayan kurucu şirketler ve kurulacak olan SE, işçi alıştırmayacaklarına dair tescil mahkemesinde taahhütte bulunursa çalışanların yönetime katılmasına ilişkin hususlar göz önünde bulundurulmayarak da SE tescil edilebilir. Dolayısıyla 2001/86 sayılı Yönerge bir nevi 'yok sayılarak' SE tescil ediliyor. Bu da bazı sorunları birlikte getiriyor. Tescil mahkemesi tarafından taahhüdün doğruluğu ve devamlılığı kontrol edilemez. Bu durumlarda, diğer durumlarda olduğu gibi, mahkeme sadece şüphe halinde inceleme bařlatır¹⁹⁸.

E. Almanya'nın Etkisi

Çalışanların yönetime katılımı ile ilgili bu çözüm yolu tez çalışmasının tarihçesinde de belirtildiği üzere birçok eleştiriye maruz kalmıştır. Bazı eleştiriler, çalışanların yönetime katılımı ile ilgili düzenlemelerin Alman anonim şirketlere olumsuz etkisi olduğu yönündedir; şöyle ki, birleşmek isteyen şirketler, Alman uygulamasını öncelikle reddetmekte ve katılımı ile ilgili düzenlemeler aydınlatıcı bir şekilde açıklandığında, önyargılı davranan şirketler açısından kurulan engellerin bazı durumlarda ortadan kalktığı görülmektedir.

---

¹⁹⁸ *FG Prax* 2009, s. 125.

SONUÇ

Societas Europaea (SE) 08.10.2001 tarihinde 2157/2001 sayılı Konsey Tüzüğü ile resmen kabul edilmiştir. Tez çalışmasında ifade olunduğu üzere Avrupa Şirketi statüsünün amacı, Avrupa Birliği içerisinde farklı üye devletler bünyesinde faaliyet gösteren şirketlerin tek bir çatı altında birleşmesine olanak vermektir. Her ne kadar Türkiye’de bu tip şirketin Türkiye’nin AB’ye üye olmaması nedeniyle kurulması mümkün değilse de, Türkiye’nin üye olması halinde, Avrupa Şirketi Statüsü doğrudan ve bağlayıcı şekilde uygulanacaktır.

2001/86 sayılı İşçilerin Yönetime Katılması Hususunda Avrupa Şirketinin Statüsünün Tamamlanmasına İlişkin Yönergeye 94/45 sayılı Çalışanların bilgilendirilmesi ve çalışanlara danışılması amacıyla Avrupa Çalışma Konseyi’nin kurulması ya da Topluluk çapında faaliyet gösteren işletme ve işletme gruplarında bir usulün tesis edilmesine ilişkin Yönerge¹⁹⁹ örnek olmuştur.

Yönergede seçilen yola bakıldığında, çalışanların Avrupa Şirketinde yönetime katılmalarının ilk derecede Şirket yönetimi ile çalışanlar arasındaki anlaşmaya dayandığı ve sadece Yönergede belirtilen süre içerisinde bir anlaşmaya varılmadığı takdirde üye devletin hukukunda düzenlenmiş olan standart kuralların uygulanması, tarafların bireysel haklarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurulmasından dolayı, olumlu bir gelişme olarak kaydedilmektedir.

Türkiye’nin önemli bir ticaret ortağı olan Almanya, SE dağılımının AB geneli ile karşılaştırıldığında, SE’nin en yaygın olduğu ülkenin Almanya olduğu görülmektedir²⁰⁰. 2011²⁰¹ yılında AB genelinde 814 SE mevcut iken, bu rakamın 01.01.2014 tarihi itibarıyla 2.052’ye²⁰² ve 01.07.2015 itibarıyla de 2.399’a çıktığı tespit edilmiştir²⁰³. Bu artışın sebebi SE’nin sunduğu avantajlardan kaynaklanmaktadır. Ancak SE’nin avantajı olduğu kadar dezavantajı da mevcuttur.

---

¹⁹⁹ Kisker, s. 206.

²⁰⁰ http://ecdb.worker-participation.eu/show_overview.php?letter=A&orderField=se.se_name&status_id=3&title=Established%20SEs#

²⁰¹ Bkz. http://www.boeckler.de/pdf/bb_mitbestimmung_se_2011_06_01..pdf .

²⁰² Bkz. http://www.boeckler.de/pdf/pb_mitbestimmung_se_2014_01.pdf .

²⁰³ Bkz. http://www.boeckler.de/pdf/pb_mitbestimmung_se_2015_07.pdf .

Özetle avantajlarını sıralamak gerekirse, bunlar; 'SE', Avrupa etiketi ile şirket itibarının güçlenmesi, uluslararası alanda rekabet edebilirlik, 2157/2001 sayılı Konsey Tüzüğü ile 2001/86 sayılı Yönerge sayesinde Avrupa'da bulunan şirketler arasında eşitliğin sağlanması, likidasyon ve yeniden kuruluş gerekmeksizin sınır ötesi merkez naklinin mümkün olması, Şirket yapısına ilişkin seçim serbestisi, çalışanların katılımına ilişkin müzakere serbestisi, sınır ötesi yeniden yapılanmanın kolaylaştırılmasıdır.

Avrupa Şirketinin dezavantajları ise, SE-Tüzüğünde ulusal hukuka yapılan yollamaların yeknesak bir yapının oluşmasına engel olması, sadece tüzel kişilere Avrupa Şirketi kurma imkânının tanınması, ulusal hukukun uygulanması nedeniyle üye devletler arasında tutarsız bir uygulama gibi olumsuz hususlar söz konusu olabilir. Dolayısıyla engel teşkil eden en mühim durumlardan biri, üye ülkeler hukukundaki farklılıklardır.

Societas Europaea, şirketler hukuku alanında sınır ötesi açılımlarda yeni bir bakış açısının oluşmasına neden olmuştur. SE'nin daha çok olumlu yönlerinin göz önünde bulundurulduğu SE kuruluşlarındaki hızlı artış sayesinde görülmektedir. SE kuruluşu küçük ölçekli işletmeler tarafından da kurulabilir. Ancak asgari sermayenin 120.000 EURO olması bu imkânı nerdeyse imkânsızlaştırmaktadır.

SE'nin revaçta olduğu sektörler bakımından, bankacılık ve sigorta sektörlerinin uzun zamandan beri bu şirket türüne ilgi duyduğu görülmektedir. Şöyle ki, EURO'nun ortak para birimi olarak hemen hemen bütün üye devletlerde uygulanmaya başlamasından sonra, banka sektöründe SE'ye olan ilgi daha da artmış bulunmaktadır. Bunun dışında Petrol alanında uluslararası faaliyet gösteren İngiliz şirketi *BP*'nin SE'nin tanıtımı ve uygulanmasına ilişkin lobi yaptığı izlenmiştir. Hava seyahat şirketleri de Avrupa Şirketine olan ilgilerini, örn. uçak hatlarının birlikte işletilmesi konusunda, aynı şekilde ifade etmişlerdir. Buna ilaveten enerji, telekomünikasyon, ulaşım inşaat, iletişim, fotoğrafçılık sektörleri ilgi duyan sektörlerden birkaç tanesidir²⁰⁴.

---

²⁰⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/proposal_de.pdf (s.13).

Küçük ölçekli şirketlerin de Tek Pazarın imkânlarından daha fazla faydalanabilmeleri için asgari sermayesi olmayan Societas Unius Personae'nın yürürlüğe girmesi için hazırlıklara başlanmıştır²⁰⁵. Asgari sermayesinin Societas Europaea'ya göre en minimum seviyede olması, küçük bütçeli işletmeler için de cazip olabilir. Societas Unius Personae'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte Societas Europaea'ya olan ilginin azalacağı tahmin edilebilir.

---

²⁰⁵ Sebastian Omlor, "Die gemeinnützige Societas Unius Personae („gSUP“) Eine zukünftige Protagonistin der europäischen Zivilgesellschaft?", *NZG* 2015, s. 667.

KAYNAKÇA

Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*, 18. Baskı, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, T. İş Bankası A.Ş. Vakfı, 2013).

Azarkan, Nejat. *Arbeitnehmer-Mitbestimmung in der Europäischen Aktiengesellschaft(SE)*, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C.9, No:1, Y. 2010, s. 1-18.

Berksoy, Turgay; Işık, Kadir. *Avrupa Birliği Üzerine Yazılar, Avrupa Birliği ve Türkiye –Almanya İlişkileri*, Sermaye Piyasası Kurulu Yayını No: 177, 2006: s. 125-127.

Bozkurt, Enver; Özcan, Mehmet; Köktaş, Arif. *Avrupa Birliği Hukuku*, 5. Baskı, (Ankara: Asil Yayın, 2011).

Callies, Christian, Matthias Ruffert. *EUV/AEUV Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta*, 4. Auflage, (München: Beck, 2011).

Dauses, Manfred A. . *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, Band 2, 35. Ergänzungslieferung, (München: C.H. Beck, 2014).

Deliduman, Seyithan. *Yeni Alman Aciz Kanunu Genel Hükümleri*, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2000, C. IV, Sa. 1- 2, s. 617- 622.

Erbaş, Cevat Gökhan. *Türk ve Alman İş Hukukunda İşçinin Yönetime Katılması*, 1. Baskı (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013).

Erkan, Fikret. *Avrupa Birliğinde Dolaysız Vergilerin Uyumlaştırılması ve Avrupa Birliği Mahkemesi'nin Bu Konudaki Rolü, Tam Üyelik Yolundaki Türkiye Açısından bir Değerlendirme*,(Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No: 2009/399, 2009).

Ermağan, İsmail. Avrupa Birliği bağlamında Türkiye-Almanya İlişkileri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y. 2012, C. 9; S. 20, s. 73-91.

Fırat, Alaattin; Gökbayrak, Fatih. *Yeni Türk Ticaret Kanunu (6102 Sayılı Kanun – Ticaret Hukuku ve Ticaret Şirketlerine Getirilen Yenilikler*, (İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları, 2012).

Forst, Gerrit. Die Beteiligung der Arbeitnehmer in der Vorrats-SE, *NZG* 2009, s. 687-692.

Gezmiş, Şeyma; Başaran, Mustafa: *6335 Sayılı Kanunla Değişik Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler Rehberi*, (Ankara, Bilge Yayınevi, Ankara 2012).

Herdegen, Matthias: *Europarecht*, 13. Auflage, (München: C.H. Beck, 2011).

Herfs-Röttgen, Ebba. Arbeitnehmerbeteiligung in der Europäischen Aktiengesellschaft, *NZA* 2001, s. 424-429.

Herfs-Röttgen, Ebba. Probleme der Arbeitnehmerbeteiligung in der Europäischen Aktiengesellschaft, *NZA* 2002, s. 358-365.

Jannott, Dirk; Frodermann, Jürgen. *Handbuch der Europäischen Aktiengesellschaft*, 1. Auflage, (Heidelberg: C.F. Müller, 2005).

Leuering, Thomas: Die Europäische Aktiengesellschaft, *NJW* 2002, s. 1449-1454.

Kara, Etem. *Avrupa Birliği'nde Şirketlerin SınıraŐan Hareketliliği*, 1. Baskı, (Ankara: Seçkin, 2014).

Keskin, Ali Cenk. *Şirketler Hukuku Alanında Avrupa Topluluğu Dúzenlemeleri ve Avrupa Şirketi*, 1. Bası, (İstanbul: Beta, 2004).

Kisker, Olaf. Unternehmerische Mitbestimmung in der Europáischen Gesellschaft, der Europáischen Genossenschaft und bei grenzüberschreitender Verschmelzung im Vergleich, *RdA* 2006, s. 206-212.

Küttner, Uwe. Die Vorteile der Societas Europaea dargestellt. International Accounting Symposium mit IHK Rhein-Neckar am Weiterbildungstag, *BC* 2014, s. 485-486.

Luke, Joachim. Vorrats-SE ohne Arbeitnehmerbeteiligung?, *NZA* 2013, s. 941-945.

Lutter, Marcus; Bayer, Walter; Schmidt, Jessica. *Europáisches Unternehmens- und Kapitalmarktrecht*, 5. Auflage, (Berlin/Boston: de Gruyter, 2012).

Manz, Gerhard; Schröder, Albert; Mayer, Barbara. *Europáische Aktiengesellschaft SE*, 2. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2010).

Musa Aygöl: *Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan: Uluslarüstü Bir Şirket: Avrupa Anonim Şirketi (Societas Europaea = SE)*, (Ankara: Turhan Kitabevi Yayını, 2008), s. 179 – 199.

Müller, Welf; Rödder, Thomas. *Beck'sches Handbuch der AG*, 2. Auflage, (München, C.H.Beck, 2009).

Nagel, Bernhard. Die Europäische Aktiengesellschaft (SE) in Deutschland - der Regierungsentwurf zum SE-Einführungsgesetz , *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht* 2004, s. 833-839.

Omlor, Sebastian. Die gemeinnützige Societas Unius Personae („gSUP) Eine zukünftige Protagonistin der europäischen Zivilgesellschaft“, *NZG* 2015, s. 665-670.

Özkök-Çubukçu, Dilek; Özkorkut, Korkut. Şirketler Hukuku ve Vergi Hukuku Yönünden Sınırötesi Şirket Hareketliliği ve Avrupa Şirketi, *BATİDER*, Y. 2006, C. XXIII, Sa. 4, s. 111-140.

Pulaşlı, Hasan. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt I, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2011).

Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku*, 4. Baskı, (Adana, Karahan Kitabevi, 2004).

Pulaşlı, Hasan. Yeni Tüzük Hükümlerine Göre Avrupa Anonim Şirketi, *BATİDER*, Y. 2002, C. XXI, Sa. 4, s. 5-26.

Ringleb, Henrik-Michael; Kremer, Thomas; Lutter, Marcus; v. Werder, Axel. *Kommentar zum Deutschen Corporate Governance Codex*, 5. Auflage, (München C.H. Beck, 2014).

Rumpf, Christian. Almanya'da Yabancı Şirketlerin ve Şubelerinin Kurulması, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 81, S. 4, 2007, s. 1445-1464.

Saenger, Ingo; Lenkaitis, Karlheinz; Peckmann, Gerhard. *Handels- und Gesellschaftsrecht*, Praxishandbuch, 2. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2011).

Schwarze, Jürgen; Becker, Ulrich; Hatje, Armin; Schoo, Johann. *EU-Kommentar*, 3. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2012).

Spitzbart, Britta. Die Europäische Aktiengesellschaft (Societas Europaea -SE) Aufbau der SE und Gründung, *RNotZ* 2006, 369-424.

v. der Groeben, Hans; Schwarze, Jürgen. *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 6. Auflage, (Baden-Baden: Nomos, 2003).

Wicke, Hartmut. Die Europäische Aktiengesellschaft – Grundstruktur, Gründungsformen und Funktionsweise, *MittBayNot* 2006, 196 – 205.

Wulf, Goette; Habersack, Mathias; Kalss, Susanne: Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, Band 7, 3. Auflage, (München: C.H. Beck-Verlag, 2012).

Yıldız, Şükrü (Çev.). Avrupa Topluluğunun Anonim Şirketlerin Birleşmesine ilişkin 9 Ekim 1978 tarih ve 78/855/EEC sayılı Şirketler Hukuku Üçüncü Konsey Yönergesi, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. IV, S. 1-2 Y. 2000, s. 623-634.